RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

Xe KAMER

A R R E S T

nr. 236.837 van 20 december 2016
in de zaak A. 214.861/X-16.131.

In zake : 1. Hilde ORLEANS
2. Rudi VAN BUEL
3. Marina APERS
4. Annick THIBAUT
5. Jan CREVE
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Igor Rogiers en Kristof De Spiegeleire
kantoor houdend te 9270 Kalken
Kalkendorp 17/A
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Veerle Tollenaere
kantoor houdend te 9000 Gent
Koning Albertlaan 128
bij wie woonplaats wordt gekozen

Tussenkomende partij :

het GEMEENTELIJK HAVENBEDRIJF ANTWERPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Sven Vernaillen en Joris Geens
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 26 januari 2015, strekt tot de nietigverklaring van:

> "(1) het besluit van de Vlaamse Regering d.d. 24 oktober 2014 houdende intrekking van de geschorste delen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen zoals definitief

vastgesteld op 30 april 2013 en geschorst op 3 december 2013 en houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever, met inbegrip van de goedgekeurde onteigeningsplannen, maar met uitzondering van artikel 1 van het besluit van de Vlaamse Regering d.d. 24 oktober 2014 waarbij het besluit van de Vlaamse Regering van 30 april 2013 houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen', in zoverre dit het grondgebied van de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas betreft, met uitsluiting van de aldaar gelegen groengebieden (artikelen L14, L15 en L18) wordt ingetrokken [...];

(2) het besluit van de Vlaamse Regering d.d. 27 april 2012 houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen'."

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij arrest nr. 231.933 van 13 juli 2015 verwerpt de Raad van State de vordering tot schorsing en wordt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag gesteld.

Bij arrest nr. 233.000 van 20 november 2015 is de vordering tot schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissingen gedeeltelijk ingewilligd en verwerpt de Raad van State de vordering voor het overige.

De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verzoekende partijen sub 1, 2 en 3 hebben een verzoekschrift tot voortzetting van de rechtspleging ingediend.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partijen hebben een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Wouter De Cock heeft een verslag opgesteld.

De verwerende partij en de tussenkomende partij hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend. De verzoekende partijen hebben een verzoek tot voortzetting van het geding en een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 december 2016.

Staatsraad Stephan De Taeye heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Igor Rogiers, die verschijnt voor de verzoekende partijen, advocaat Veerle Tollenaere, die verschijnt voor de verwerende partij, en advocaat Joris Geens, die verschijnt voor de tussenkomende partij, zijn gehoord.

Auditeur Wouter De Cock heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven, behalve wat het bedrag van de kosten betreft.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De zeehaven van Antwerpen is in het bindend deel van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (hierna: het RSV) geselecteerd als poort, in samenhang met de regionale luchthaven. Het is de taak van het Vlaamse Gewest om in samenspraak met de betrokken besturen de terreinen als zeehavengebied in gewestplannen of ruimtelijke uitvoeringsplannen af te bakenen.

Het RSV stelt de af te bakenen zeehavengebieden exclusief voor te behouden voor zeehavengebonden industriële, distributie-, opslag- en overslag- en logistieke zeehavenactiviteiten.

Artikel 3, § 1, van het decreet van 2 maart 1999 ‘houdende het beleid en het beheer van de zeehavens’ (hierna: het Havendecreet) bepaalt dat het zeehavengebied afgebakend wordt in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

3.2. In uitvoering van het RSV en van het Havendecreet wordt in 1999 een planningsproces opgestart, met name het strategisch plan voor de zeehaven van Antwerpen. In het in 2006 vastgestelde Tussentijds Strategisch plan voor de zeehaven van Antwerpen (hierna : het strategisch plan) wordt een geïntegreerd streefbeeld voor de beide Schelde-oevers opgesteld waarin de gewenste economische, ruimtelijke en milieuontwikkelingen op elkaar zijn afgestemd. Het strategisch plan schetst een langetermijntoekomstbeeld voor het gehele studiegebied met een planhorizon die reikt tot omstreeks 2030.

3.3. In uitvoering van het strategisch plan wordt het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (hierna : gewestelijk RUP) ‘Waaslandhaven fase 1 en omgeving’ opgemaakt, waarbij een groot deel van de Antwerpse zeehaven op de linkerscheldeoever wordt bestemd. Dit plan ordent niet alleen het eigenlijke Waaslandhavengebied maar omvat ook herbestemmingen ter ondersteuning van de leefbaarheid van de betrokken dorpskernen en de natuurinrichtingswerken en -compensaties voor de bouwwerken van algemeen belang (Deurganckdok). De Vlaamse regering heeft het plan ‘Waaslandhaven fase 1 en omgeving’ definitief vastgesteld op 16 december 2005. Dit gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan houdt echter geen begrenzing van de haven in. Bij arrest nr. 191.266 van 11 maart 2009 wordt een tegen dit plan ingesteld annulatieberoep verworpen.

3.4. Een ander planningsproces met impact op het grondgebied van de Antwerpse haven is het geactualiseerde Sigmaplan waaraan de Vlaamse regering op 22 juli 2005 haar goedkeuring heeft gehecht. Dit plan werd opgevat ter bescherming van het Schelde-estuarium tegen overstromingen. Deze beslissing wordt verder aangevuld met flankerende maatregelen en met een uitgewerkt ‘Meest Wenselijke Alternatief’, bestaande uit een optimale combinatie van dijkverhoging en de aanleg van GOG’s (gecontroleerde

overstromingsgebieden) en GGG's (gecontroleerd gereduceerd getijdengebied). Hierbij is vastgesteld dat het project Hedwigepolder – Noordelijk deel Prosperpolder één van de prioritair op te starten overstromings- en natuurgebieden is. Het ruimtelijk uitvoeringsplan "intergetijdengebied noordelijk gedeelte Prosperpolder", definitief goedgekeurd op 11 april 2008 door de Vlaamse regering, bestemt een deel van de linkerscheldeoever, gelegen aan de noordelijke kant van het plangebied van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Afbakening zeehavengebied Antwerpen", tot natuurgebied met overdruk Grote Eenheid Natuur (hierna : GEN).

3.5. Van 2006 tot maart 2009 wordt voor het strategisch plan een plan-MER opgemaakt: het plan-MER 'over het strategisch plan voor en de afbakening van de haven van Antwerpen in haar omgeving'. Dit plan-MER bevat een passende beoordeling (behoudens voor het deelgebied 'Ettenhovense polder') en een watertoets.

3.6. Het kennisgevingsdossier van het plan-MER wordt door de dienst Mer op 16 mei 2006 volledig verklaard en wordt vervolgens, van 17 mei 2006 tot 17 juni 2006, ter inzage gelegd.

Gelet op de grensoverschrijdende effecten van het strategisch plan wordt de kennisgeving ook aan het Nederlandse bevoegde gezag bezorgd.

3.7. Op 18 december 2006 beslist de dienst Mer over de richtlijnen voor de opmaak van het plan-MER.

3.8. Het onderzoek van het plan-MER gaat aanvankelijk uit van twee planalternatieven (verder uitgewerkt in een aantal planvarianten), die met het nulalternatief worden vergeleken. Het nulalternatief en de planalternatieven geven de verwachte situatie weer in het referentiejaar 2030:

- Nulalternatief: het strategisch plan van de haven wordt niet uitgevoerd. Vertrekkende van de situatie in 2006 wordt alleen rekening gehouden

met de autonome ontwikkeling en de uitvoering van beslissingen die reeds genomen zijn. Het nulalternatief houdt het verdwijnen van Doel in.

- Planalternatief A: de ruimtelijke uitbouw van de haven blijft beperkt; de verdere ontwikkeling van de haven vindt plaats door herstructureringen, door optimalisatie van wat er vandaag is en door verhoging van productiviteit op alle terreinen waar dit mogelijk is:
  - o Planvariant A1a: ruimtelijke consolidatie zonder herconfiguratie, bij lage economische groei;
  - o Planvariant A1b: ruimtelijke consolidatie zonder herconfiguratie bij hoge economische groei;
  - o Planvariant A2: ruimtelijke consolidatie met herconfiguratie van Waaslandhaven. In deze variant wordt een ingrijpende wijziging doorgevoerd aan de configuratie van de Waaslandhaven, waarbij een deel ervan wordt omgevormd tot getijdenhaven.
- Planalternatief B: een maximale uitbouw van de haven vindt plaats, binnen de grenzen die vanuit de lokale leefbaarheid en de inpassing van de haven in haar omgeving worden gesteld:
  - o Planvariant B1: maximale getijdenafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (aanleg tweede getijdendok op linkeroever);
  - o Planvariant B2: minimale getijdenafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (aanleg tweede getijdendok op linkeroever maar met kleinere afmetingen);
  - o Planvariant B3: getijdenonafhankelijke noordelijke uitbreiding Waaslandhaven (uitbreiding van het niet-getijdengebonden deel van de Waaslandhaven in noordelijke richting).

In het kader van het plan-MER wordt een multicriteria-analyse (hierna : MCA) uitgevoerd die de verschillende planvarianten vergelijkt op basis van milieugerelateerde criteria (mobiliteit, mens en natuurwaarden). Deze MCA komt uit op het nulalternatief en vervolgens planvariant A1a als voor het milieu meest gunstige keuze.

Daarnaast wordt een “maatschappelijk meest haalbaar alternatief” (hierna : MMHA) uitgewerkt. De verschillen met planvariant B1 houden hoofdzakelijk verband met de ontwikkelingen op de linkeroever. Ook het MMHA wordt middels een MCA geëvalueerd, waarbij een gelijk gewicht wordt gegeven aan de criteriumgroep “economie” en “mens en natuur”. Het MMHA en planvariant B1 komen dan als beste opties naar voren.

3.9. Op 4 maart 2009 keurt de dienst Mer het plan-MER goed.

3.10. Een ruimtelijk veiligheidsrapport (hierna : RVR) voor het strategisch plan van de haven van Antwerpen wordt op 21 november 2008 gunstig beoordeeld door de dienst Veiligheidsrapportering van het departement LNE.

Het RVR concludeert, samengevat, dat uit het oogpunt van de mens-risico’s mag gesteld worden dat het voorstel van strategisch plan en het gewestelijk RUP beantwoorden aan de vereiste om te voorkomen dat door wijziging van grondbestemming en/of -gebruik de risico’s van zware ongevallen toenemen, dit in de veronderstelling dat:

- de verdere invulling van het zeehavengebied, te weten de inplanting of wijziging van bedrijven met gevaarlijke stoffen, gebeurt overeenkomstig de vastgestelde risicozonering;
- bijkomende woongebieden en kwetsbare bestemmingen enkel in de vastgestelde veiligheidszones worden toegelaten;
- bijkomende locaties waar veel publiek aanwezig kan zijn, binnen of nabij het industriegebied, enkel toegelaten worden mits bijkomend onderzoek (bv. een kwantitatieve risicoanalyse) aantoont dat er geen impact is op de externe veiligheid.

3.11. Op 11 september 2009 kiest de Vlaamse regering voor de uitbreiding van de haven van Antwerpen conform het MMHA zoals omschreven in het plan-MER.

In de toelichtingsnota bij het gewestelijk RUP wordt over dit MMHA het volgende gesteld:

> "Het MMHA is een streefbeeld over hoe de haven en omgeving er in 2030 uit moet zien, op basis van de huidige kennis. Het is een ontwikkelingsscenario voor de haven dat in de loop van het plan-MER-proces is vastgelegd op basis van de beoordelingen van de overig planalternatieven zoals onderzocht in het plan-Mer en van voortschrijdend inzicht.
>
> Het MMHA verschilt weinig van de varianten met een maximale ruimtelijke uitbreiding van de haven. [...] Het verschil tussen dit MMHA en de overige planvarianten met Saeftinghedok houdt vooral verband met ontwikkelingen op linkeroever (o.a. in relatie tot landbouw). Bijkomende kennis over de natuurwaarden in het gebied wees uit dat het behoud van Putten-West belangrijk is voor de instandhouding van de speciale beschermingszones (SBZ). Bij de intekening van de nieuwe ontsluitingsinfrastructuur werd hiermee rekening gehouden, met als gevolg dat het Saeftinghedok werd ingekort om in de voorziene ruimte te passen.
>
> Putten-weiden zal gecompenseerd worden in het oostelijk deel van de Nieuw-Arenbergpolder. Het westelijk deel en de Muggenhoek krijgen een bestemming die gefaseerd wordt in de tijd, landbouw respectievelijk natuur."

3.12. Op 22 juli 2011 stemt de Vlaamse regering in met de afweging van de milderende en natuurcompenserende maatregelen alsook met de doelstellingen voor en fasering van de natuurontwikkeling.

3.13. Bij besluit van 27 april 2012 stelt de Vlaamse regering het ontwerp van gewestelijk RUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen" voorlopig vast.

3.14. Het openbaar onderzoek vindt plaats van 8 juni 2012 tot 6 augustus 2012.

3.15. Bij besluit van 30 april 2013 stelt de Vlaamse regering het gewestelijk RUP "Afbakening zeehavengebied Antwerpen" definitief vast (hierna: het gewestelijk RUP van 30 april 2013).

Het voormelde gewestelijk RUP, zoals definitief vastgesteld, bakent het zeehavengebied af en bevat bestemmingswijzigingen binnen en buiten

de afbakeningslijn. Het plan is gebiedsdekkend binnen de afbakeningslijn, behoudens de gebiedsdelen waarvoor reeds bestemmingswijzigingen werden vastgesteld in een gewestelijk RUP.

Wat betreft de inrichting van natuur op het linkerscheldeoevergebied, wordt een onderscheid gemaakt tussen de natuurkerngebieden en de ecologische infrastructuur (hierna : EI). De hoogwaardige natuurkerngebieden (“robuuste natuur”) moeten zorgen voor een volwaardige natuurontwikkeling met het oog op het realiseren van een zogenaamd gunstige staat van instandhouding. Deze worden aangeduid binnen de speciale beschermingszone van het vogelrichtlijngebied (hierna : SBZ-V) “Schorren en polders van de Beneden-Schelde” en worden onderworpen aan een voortdurende monitoring (toelichtingsnota van het voormelde gewestelijk RUP, pg. 105). Zo wordt tussen de Nederlandse grens en het zeehavengebied een groot deel van de gewestplanbestemming “havenuitbreidingsgebied” en een beperkt deel van de gewestplanbestemming “reservegebied voor bufferzone” herbestemd naar natuurgebied. Dit natuurgebied sluit aan op het intergetijdengebied “noordelijk gedeelte Prosperpolder” en vormt samen met dit intergetijdengebied “het noordelijk natuurgebied”. Het oostelijk deel van Nieuw Arenbergpolder behoort tot dit noordelijk natuurgebied. Het strategisch plan en het plan-MER gaan er vanuit dat in 2030 in de robuuste natuur de instandhoudingsdoelstellingen zullen zijn gerealiseerd. Enkel het gehucht Prosperpolder wordt uitgesneden uit het noordelijk natuurgebied. De gehuchten Ouden Doel en Rapenburg verdwijnen.

Verder worden de kreek Grote Geul, Putten-West en een beperkte uitbreiding van Drydijck herbestemd naar natuurgebied. Ook langsheen de Schelde worden een aantal gebieden bestemd tot natuurgebied (het jachthaventje van Doel en een gebied omheen het fort Liefkenshoek).

Naast de natuurkerngebieden wordt binnen het plangebied een netwerk van ecologische infrastructuur voorzien. Er wordt een onderscheid

gemaakt tussen permanente en tijdelijke ecologische infrastructuur. Het netwerk van ecologische infrastructuur in het zeehavengebied zal drie functies vervullen:

• Ten overstaan van de doelstelling om de langetermijnintegriteit van de SBZ's tot stand te brengen en te vrijwaren, levert het netwerk van ecologische infrastructuur indirect een bijdrage door als foerageer- en rustgebied te fungeren voor de relevante vogelsoorten. Deze bijdrage wordt als louter ondersteunend aangemerkt.

• Naast de instandhoudingsdoelstellingen verbonden aan de in het gebied aanwezige Europese SBZ's, gelden ook bestaande wettelijke verplichtingen ten aanzien van bepaalde soorten die "beschermd moeten worden waar ze voorkomen", los van ruimtelijke afbakeningen, met name de in bijlage IV van de habitatrichtlijn en op Vlaams niveau beschermde soorten. Dit is geregeld in het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2009 'met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer'.

• Eenzelfde functie, maar dan voor bescherming van op Vlaams niveau belangrijke soorten (flora en fauna), heeft het netwerk ook voor soorten gebonden aan de basishabitats die in de haven voorkomen, weze het in bescheiden omvang : 1° pionierssituaties, 2° droge graslanden, 3° kleine plasjes en moerassen, 4° struwelen en bosjes en 5° gebouwen en werven.

Binnen de permanente ecologische infrastructuur is onderscheid gemaakt tussen EI en EI+ (met medegebruik), omdat in bepaalde zones hogere kwaliteitsdoelstellingen dienen te worden behaald in functie van de duurzame instandhouding van bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn. Daarom zijn bijvoorbeeld enkel in de ecologische infrastructuur "met medegebruik" windturbines of installaties voor het opwekken van hernieuwbare energie, energierecuperatie of warmtekrachtkoppeling toegelaten.

De tijdelijke ecologische infrastructuur houdt in dat tijdelijke opportuniteiten binnen de haven die een ecologische meerwaarde kunnen betekenen, benut kunnen worden. Deze wordt niet weergegeven op het grafisch plan maar door bepaalde stedenbouwkundige voorschriften toegelaten.

3.16. Bij arrest nr. 225.676 van 3 december 2013 beveelt de Raad van State de schorsing van de tenuitvoerlegging van voormeld besluit van de Vlaamse regering van 30 april 2013, in zoverre dit het grondgebied van de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas betreft, met uitsluiting van de aldaar gelegen groengebieden (artikelen L14, L15 en L18). In dit arrest wordt onder meer het volgende overwogen:

> "[...]
> 14.3. De volgende SBZ-V's liggen volledig binnen het plangebied:
> - De Kuifeend en Blokkersdijk (BE2300222);
> - Schorren en polders van de Beneden-Schelde (BE2301336).
> Ook een deel van de volgende SBZ-H's liggen in het plangebied:
> - Schelde- en Durme-ëstuarium van de Nederlandse grens tot Gent (BE2300006);
> - Historische fortengordels van Antwerpen als vleermuizenhabitat (BE2100045).
> 14.4. In de toelichtingsnota bij het GRUP staat onder de titel 'passende beoordeling' van de in casu toepasselijke planvariant MMHA te lezen wat volgt:
> 'De passende beoordeling bij het plan-MER geeft aan dat in de eindsituatie van planvariant MMHA voldoende rekening gehouden zal worden met de ecologische doelen voor de relevante speciale beschermingszones (SBZ-habitatrichtlijn en SBZ-vogelrichtlijn). Het plan bevat de creatie van de nodige natuurkernstructuur waarin de doelstellingen inzake leefgebieden voor vogels, soorten van de habitatrichtlijn en de arealen Europese habitats gerealiseerd kunnen worden. Hierbij wordt aangenomen dat uiteindelijk de volledige strook lage weiden in de nieuw-Arenbergpolder en het volledige plassengebied Prosperpolder Zuid (toponiemen Muggenhoek en westelijk deel van Nieuw Arenbergpolder) nodig zal zijn. Dit zou impliceren dat vanaf 2025 de natuurinrichting in deze beide gebieden zal worden aangevat.
> Het plan zal echter niet voorkomen dat betekenisvolle negatieve effecten zullen optreden voor SBZ-V 'De Kuifeend en Blokkersdijk', specifiek in de omgeving van de deelzone De Kuifeend, die nopen tot compensatie in het Opstal [...] valleigebied.
> De ruimtelijke vertaling van de natuurkernstructuur en de compensatie in Opstalvalleigebied gebeurt via onderhavig RUP.'
> 14.5. De verwerende partij betwist niet dat de habitats en de soortenaantallen in de betrokken SBZ's zich grotendeels en globaal gezien niet in een goede lokale staat van instandhouding bevinden en dat in deze situatie elke ingreep die een achteruitgang van de huidige natuurtoestand betekent, op zich betekenisvol is. Verder blijkt op het eerste gezicht ingevolge het GRUP in de SBZ-H 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' een thans bestaand geheel van 20 hectare slikken en schorren te zullen verdwijnen, evenals het in de SBZ-V 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde' gelegen zilte weidegebied Putten Weiden als leefgebied van Europees te beschermen soorten.

14.6. Het in het GRUP voorziene pakket aan natuurmaatregelen, meer bepaald de ontwikkeling van ‘robuuste natuur’ in de natuurkerngebieden, waarvan de uitvoering volgens de passende beoordeling van het MMHA zal leiden tot een goede lokale staat van instandhouding voor de relevante Europees te beschermen habitats en soorten binnen de perimeter van het GRUP, kan op het eerste gezicht niet volstaan om te besluiten dat de onder randnummer 14.5 vermelde ingrepen geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de in dit randnummer vermelde SBZ’s kunnen veroorzaken, en dit in elk geval omdat de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP niet op verordenende wijze lijken te bepalen dat de realisatie van de natuurkerngebieden in het noordelijk deel van de linkerscheldeoever noodzakelijk de havenontwikkeling moet voorafgaan.

Anders dan de verwerende partij en de tussenkomende partij dat zien, kan op het eerste gezicht niet worden aangenomen dat het eerste bestreden besluit (zie randnummer 4.22) of enige andere beslissing van de Vlaamse regering, bij gebreke aan uitdrukkelijke stedenbouwkundige voorschriften, op afdoende wijze een dergelijke voorafgaande realisatie van de natuurkerngebieden garandeert.

[...].”

3.17. Met het advies nr. 56.541/1/V van 28 juli 2014 brengt de afdeling Wetgeving van de Raad van State advies uit over een ontwerp van besluit van de Vlaamse regering ‘houdende intrekking van de geschorste delen van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen’’ zoals definitief vastgesteld op 30 april 2013 en geschorst op 3 december 2013 en ‘houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling linkeroever’’.

In dat advies formuleert de afdeling Wetgeving van de Raad van State de volgende opmerking:

“3.1. Een eerste wijziging betreft aanvullingen van de artikelen L1.4, L3.2, L4.5 en L6.2 van de stedenbouwkundige voorschriften en de overeenstemmende afbakeningen op het grafisch plan teneinde tegemoet te komen aan het in het voormelde schorsingsarrest vervatte oordeel dat ‘de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP niet op verordenende wijze lijken te bepalen dat de realisatie van de natuurkerngebieden in het noordelijk deel van de linkerscheldeoever noodzakelijk de havenontwikkeling moet voorafgaan’. De voornoemde aanvullingen betreffen een fasering van de realisatie van de natuurkerngebieden op de linkerscheldeoever ten opzichte van de ontwikkeling van het havengebied.

[...]

7.1. De in randnummer 3.1 vermelde wijziging vindt mede rechtsgrond in artikel 36*ter* van het decreet van 21 oktober 1997 ‘betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu’ in zoverre daarmee wordt voorzien in maatregelen die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone moeten voorkomen, dan wel maatregelen die een dergelijke aantasting dienen te compenseren.

Er moet over worden gewaakt dat is voldaan aan de toepassingsvoorwaarden die door of krachtens het laatstgenoemde artikel worden bepaald. Zo kan het plan, wanneer het een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone veroorzaakt, alleen worden vastgesteld omwille van dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wanneer de betrokken speciale beschermingszone of een deelgebied ervan, een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort is, komen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang, in aanmerking. In de laatstgenoemde hypothese is het inwinnen van het advies van de Europese Commissie een substantieel vormvereiste waaraan voldaan moet zijn voordat het uitvoeringplan kan worden vastgesteld.

Of te dezen effectief aan de voornoemde toepassingsvoorwaarden wordt voldaan, vergt ook een beoordeling van feitelijke gegevens, die de afdeling Wetgeving van de Raad van State niet kan uitvoeren, zodat op dit punt een voorbehoud dient te worden gemaakt.

7.2. Wel kan er de aandacht op worden gevestigd dat uit het arrest *Briels* van het Europees Hof van Justitie van 15 mei 2014 (zaak C-521/12) kan worden afgeleid dat de zinsnede ‘de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten’ in artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 ‘inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna’ niet zodanig kan worden uitgelegd dat van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied geen sprake zou zijn in het geval het plan weliswaar gevolgen heeft voor het bestaande areaal van een beschermd habitattype in het betrokken gebied, maar er in het kader van het plan in het betrokken gebied een areaal van gelijke of grotere omvang van dat habitattype tot ontwikkeling wordt gebracht. De laatstgenoemde bepaling moet aldus worden uitgelegd dat een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een gebied van communautair belang, dat negatieve gevolgen heeft voor een in dit gebied voorkomend type natuurlijke habitat en dat voorziet in maatregelen voor het tot ontwikkeling brengen in dit gebied van een areaal van gelijke of grotere omvang van dit habitattype, de natuurlijke kenmerken van dat gebied aantast. Deze maatregelen kunnen in voorkomend geval slechts als ‘compenserende maatregelen’ in de zin van artikel 6, lid 4, van de richtlijn worden aangemerkt, voor zover de bij deze bepaling gestelde voorwaarden vervuld zijn.”

3.18. Op deze opmerking van de afdeling Wetgeving reageert de Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw in haar nota aan de leden van de Vlaamse regering als volgt:

> "Er wordt inderdaad voldaan aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 36*ter* van het Natuurbehoudsdecreet, en de aanhef van het ontwerpbesluit wordt op dit punt aangevuld.
>
> De passende beoordeling en beslissing over het GRUP 'Afbakening Zeehavengebied Antwerpen' zijn, in het licht van artikel 6 van de Habitatrichtlijn en artikel 36*ter* van het Natuurbehoudsdecreet fundamenteel te onderscheiden van de *casus* waarover de Nederlandse Raad van State een prejudiciële vraag heeft voorgelegd aan het Hof van Justitie en waarover dat Hof heeft geoordeeld bij arrest van 15 mei 2014 (zaak C-521/12 inzake T.C. *Briels* e.a. tegen Minister van Infrastructuur en Milieu).
>
> De conclusies die gelden voor de Nederlandse zaak gaan niet op voor voorliggend GRUP.
>
> De Nederlandse zaak betreft vooreerst een besluit dat strekt tot de realisatie van een project – een wegverbreding – dat gepaard zal gaan met de aantasting van een natuurlijk habitattype en dat tegelijk voorziet in de aanleg, elders in de betrokken SBZ, van een nieuw areaal van dezelfde of zelfs een grotere omvang van dat habitattype. Het besluit in kwestie laat dus de wegverbreding toe en ook de aantasting van het bestaande areaal van het beschermd habitattype, zonder voorafgaande realisatie van een zelfde of groter areaal van dat habitattype elders in de betrokken SBZ.
>
> Dit is totaal anders in voorliggende ontwerpbesluit met betrekking tot het GRUP 'Afbakening Zeehavengebied Antwerpen'. Dit ontwerpbesluit voorziet dat in de stedenbouwkundige voorschriften verordenend wordt vastgelegd dat de ontwikkeling van gebieden voor zeehaven- en watergebonden bedrijven, voor logistiek park, voor waterweginfrastructuur en voor verkeers- en vervoersinfrastructuur, waarin zich verspreid een aantal natuurwaarden bevinden die een bijdrage leveren aan de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor de betrokken SBZ's, pas mogelijk wordt na de inrichting van duurzaam leefgebied in de natuurkerngebieden in het noordelijk deel van de Linkerscheldeoever. De duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in die natuurkerngebieden is gericht op de realisatie van de IHD voor de betrokken SBZ's en bijgevolg op het proactief in een goede staat van instandhouding brengen van die habitats en soorten waarvoor het SBZ is aangewezen.
>
> In de Nederlandse *casus* zou het nieuwe areaal aan natuurlijke habitat pas achteraf tot ontwikkeling worden gebracht, na het aantasten van het bestaande areaal. Op het ogenblik van de goedkeuring van het projectbesluit is er daarom in de Nederlandse *casus* geen zekerheid dat het project de natuurlijke kenmerken van de betrokken SBZ niet zal aantasten.
>
> Voorliggend ontwerpbesluit voorziet niet alleen dat verordenend wordt vastgelegd dat de ontwikkeling van de voor zeehaven- en watergebonden bedrijven bestemde gebieden en de andere hiervoor vermelde gebieden

(waarin zich verspreid de hiervoor vermelde natuurwaarden bevinden) pas mogelijk wordt na de duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden. Bovendien bepalen de stedenbouwkundige voorschriften van gebieden dat de effectieve duurzame inrichting van de leefgebieden in de natuurkerngebieden moet blijken uit een beslissing van de Vlaamse Regering die voorafgaand het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos moet inwinnen en dat die beslissing deel moet uitmaken van de aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de realisatie van de bestemming van het betrokken gebied.

Bovendien zal men voor elke vergunningsaanvraag ter realisatie van die haven- of andere bestemming hoe dan ook nog moeten nagaan of het voorwerp van de aanvraag significante gevolgen kan hebben voor een SBZ.

In dat geval zal men een passende beoordeling moeten maken van de gevolgen van de activiteit voor de betrokken SBZ.

Deze elementen ontkrachten ook het bijkomend motief van het Hof van Justitie dat stelt dat in het kader van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn geen rekening mag worden gehouden met de voorziene toekomstige ontwikkeling van een nieuw areaal van het betrokken habitattype. Het Hof van Justitie gaat er van uit ‘dat de eventuele positieve gevolgen van het achteraf tot ontwikkeling brengen van een nieuwe habitat in regel onzeker zijn en dat deze gevolgen hoe dan ook slechts binnen enkele jaren zichtbaar zullen worden’ (punt 32 van het arrest).

In de Nederlandse *casus* houdt dit motief steek. In voorliggend GRUP wordt op juridisch bindende wijze gegarandeerd dat de duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden een feit is alvorens een bestaand areaal van een habitat of van een leefgebied van een soort waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen, kan worden aangetast in een gebied voor zeehaven- of watergebonden bedrijven, in het gebied Logistiek park Waasland, in een gebied voor waterweginfrastructuur of in een gebied voor verkeers- en vervoersinfrastructuur.

Voormelde garantie op planniveau (in de stedenbouwkundige voorschriften) voor de voorafgaande duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden maakt dat op planniveau de beoordeling van de significantie van de potentiële aantasting van een bestaand areaal van een natuurlijke habitattype waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen, door de terreinen waarop het gelegen is te bestemmen als bijvoorbeeld gebied voor zeehavengebonden activiteiten, wel degelijk mag gebeuren in het licht van de natuurkerngebieden en de aldaar (voorafgaand) te realiseren goede lokale staat van instandhouding van dat habitattype of de soorten. Het plan, en met name de planologische bestemming van de natuurkerngebieden, is – kennelijk anders dan in het wegverbredingsproject dat aanleiding gaf tot het arrest Briels – nodig voor het beheer van een gebied van communautair belang, aangezien deze, volgens de in het plan verankerde methodiek, de waarborg biedt voor de duurzame realisatie van de IHD. Er is dus zekerheid dat op het ogenblik dat de aantasting mogelijk wordt van een bestaand areaal, de natuurkerngebieden al zijn gaan behoren tot de natuurlijke kenmerken van die SBZ. De natuurkerngebieden vormen op dat ogenblik zelfs het wezenlijk karakter van de natuurlijke kenmerken.

De bestemming van de natuurkerngebieden in het GRUP is dus zeker geen compenserende maatregel. Het is een instandhoudingsmaatregel in uitvoering van artikel 36*ter*, § 1, van het Natuurbehoudsdecreet, dat de omzetting is van artikel 6, lid 1, van de Habitatrichtljn, voor wat betreft de habitatrichtlijngebieden, en van artikel 4, leden 1 en 2, van de Vogelrichtlijn, voor wat betreft de vogelrichtlijngebieden.

De hiervoor aangeduide verschilpunten met de Nederlandse *casus* tonen aan dat het GRUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever' mag vastgesteld worden met toepassing van artikel 36*ter*, § 4, van het Natuurbehoudsdecreet omdat het plan geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken kan veroorzaken.

De overheid die het vaststelt, heeft door de garanties in de stedenbouwkundige voorschriften de zekerheid verkregen dat het plan geen effecten heeft die de natuurlijke kenmerken van de betrokken SBZ's zullen aantasten. Zodoende is er geen reden om een beroep te doen op artikel 36*ter*, § 5, en aan te tonen dat er voor het plan geen alternatieven zijn die minder schadelijk zijn voor de natuurlijke kenmerken van de SBZ, dat het plan om dwingende redenen van groot openbaar belang moet worden gerealiseerd en dat alle nodige compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft."

3.19. Op 24 oktober 2014 beslist de Vlaamse regering om (1) het besluit houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen', in zoverre dit het grondgebied van de gemeenten Beveren en Sint-Gillis-Waas betreft, met uitsluiting van de aldaar gelegen groengebieden (artikelen L15, L15 en L18) in te trekken; (2) het bij het besluit van 24 oktober 2014 gevoegde gewestelijk RUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling linkeroever' definitief vast te stellen; (3) aan de Maatschappij voor het haven-, grond- en industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied machtiging te verlenen om de gronden, begrepen in het onteigeningsplan gevoegd bij het gewestelijk RUP 'Afbakening Zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling linkeroever', meer specifiek het deelgebied 'Z3-gebied Doel', te onteigenen (hierna: het bestreden gewestelijk RUP).

3.20. Artikel 2.2.7, § 10, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (hierna : VCRO), zoals ingevoegd bij decreet van 4 april 2014, wordt in de aanhef van het genoemde besluit van de Vlaamse regering van 24 oktober 2014 vermeld als rechtsgrond. Die bepaling luidt:

> "§ 10. De Vlaamse Regering kan, met het oog op het herstel van een onregelmatigheid, het besluit houdende definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan geheel of gedeeltelijk intrekken of hernemen, waarbij het wettigheidsgebrek wordt rechtgezet.
>
> De bepalingen van §§ 7 en 8 zijn onverminderd van toepassing, met uitzondering van de vervaltermijn van honderdtachtig dagen."

3.21. In de toelichtingsnota bij het bestreden gewestelijk RUP staat te lezen dat de Vlaamse regering, als gevolg van het onder randnummer 3.16 vermelde schorsingsarrest

> "[ervoor] [koos] om het definitieve vaststellingsbesluit van 30 april 2013 voor de geschorste delen van het rup 'afbakening zeehavengebied Antwerpen' in te trekken en deze vervolgens opnieuw vast te stellen voor diezelfde gebieden, met aangepaste voorschriften die de proactieve natuurontwikkeling verordenend vastleg[t]. Deze proactieve natuurontwikkeling was sowieso reeds het uitgangspunt in het oorspronkelijk rup (dit principe werd in de passende beoordeling beschouwd, en bekrachtigd in de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2011) (Afwegingsnota milderende en natuurcompenserende maatregelen die betrekking hebben op het MMHA) en de beslissing van de Vlaamse regering van 27 april 2012 (Flankerend beleid GRUP 'Afbakening Zeehavengebied Antwerpen': overeenkomsten voor verwerving, inrichting, beheer en monitoring en goedkeuring sociaal begeleidingsplan), maar werd in het ontwerp-rup niet letterlijk in de stedenbouwkundige voorschriften opgenomen. Uit zowel opmerkingen geuit tijdens het openbaar onderzoek als uit het schorsingsarrest blijkt het wenselijk om de voorschriften uit het ontwerp-rup aan te passen, zodat de realisatie van de natuurkerngebieden de havenontwikkeling voorafgaat [...]. De intrekking brengt mee dat men, wat deze gebieden betreft, wordt teruggeplaatst net voor de vaststelling. Alsof er voor die gebieden dus nooit een vaststelling is geweest.
>
> De vaststelling brengt met zich mee dat geen 'nieuw grup' ontstaat, maar een nieuw onderdeel van het grup. Voorliggend ruimtelijk uitvoeringsplan bevat aldus de bestemmingswijzigingen voor linkerscheldeoever.
>
> Het plan is beperkt tot het gedeelte dat door de Raad van State op 3 december 2013 werd geschorst.
>
> De herbestemming naar de robuuste natuur is vastgelegd in het grup voor de afbakening van het zeehavengebied, zoals definitief vastgesteld op 30 april 2013, maar wordt niet opnieuw beschouwd in het grup 'afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling linkerscheldeoever'."

3.22. Met 's Raads arresten nrs. 231.933 en 231.934 van 13 juli 2015 worden de schorsingsvorderingen tegen de onder de randnummers 3.13 en 3.19 vermelde beslissingen verworpen wegens het niet voldaan zijn aan de grondvoorwaarde van de spoedeisendheid. Wel stelt de Raad van State "[m]et het

oog op de beoordeling van het annulatieberoep en om redenen van proceseconomie" al de volgende prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

> "Het gewestelijk RUP bevat stedenbouwkundige voorschriften waarin verordenend wordt vastgesteld dat de ontwikkeling van gebieden (meer bepaald voor zeehaven- en watergebonden bedrijven, voor logistiek park, voor waterweginfrastructuur en voor verkeers- en vervoersinfrastructuur) waarin zich natuurwaarden (areaal van een natuurlijk habitattype of leefgebied van een soort waarvoor de betrokken speciale beschermingszone is aangewezen) bevinden die een bijdrage leveren aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken speciale beschermingszones, pas mogelijk is na de inrichting van duurzaam leefgebied in natuurkerngebieden (aangeduid binnen natura 2000-gebied) en na een beslissing van de Vlaamse regering met voorafgaand advies van de Vlaamse administratie bevoegd voor het natuurbehoud – die deel dient uit te maken van een aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning met het oog op de realisatie van de voormelde bestemmingen – dat de duurzame inrichting van de natuurkerngebieden geslaagd is.
>
> Kunnen deze stedenbouwkundige voorschriften met de erin vooropgestelde positieve ontwikkelingen van het natuurkerngebied, in aanmerking worden genomen bij het in artikel 6, derde lid, van de Habitatrichtlijn bedoelde bepalen van de mogelijke significante gevolgen en/of het maken van een passende beoordeling, of kunnen deze stedenbouwkundige voorschriften slechts als 'compenserende maatregelen' in de zin van het vierde lid van artikel 6 van de Habitatrichtlijn worden aangemerkt, voor zover de bij deze bepaling gestelde voorwaarden vervuld zijn?"

3.23. Met zijn arrest nr. 233.000 van 20 november 2015 beveelt de Raad van State de schorsing van de tenuitvoerlegging van de onder randnummers 3.13 en 3.19 vermelde beslissingen, in zoverre deze beslissingen betrekking hebben op:

- de Saeftinghedokzone, bestaande uit de daarin gelegen bestemmingsgebieden "Gebied voor waterweginfrastructuur" (artikel L3), "Fasering Saeftinghedok" (artikel L3.2.b), "Fasering Saeftinghedokmonding" (artikel L3.2.c), en de in deze bestemmingsgebieden voorziene overdrukken "Hoogspanningsleiding" (artikel L16), en
- het onmiddellijk ten zuiden en ten noorden van de Saeftinghedokzone, maar ten oosten van de Oostlangeweg, gelegen gedeelte van het niet gefaseerde bestemmingsgebied "Gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven"

(artikel L1), met de daarin voorziene overdrukken “Hoogspanningsleiding” (artikel L16).

3.24. In het arrest van 21 juli 2016 beantwoordt het Hof van Justitie van de Europese Unie in de gevoegde zaken C-387/15 en C-388/15 (hierna: het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie) de onder randnummer 3.22 vermelde prejudiciële vraag als volgt:

> “Artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna moet aldus worden uitgelegd dat maatregelen die zijn opgenomen in een plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een gebied van communautair belang, en die erin voorzien dat, voordat zich negatieve gevolgen voordoen voor een aldaar voorkomend type natuurlijke habitat, er een toekomstig areaal van dat type wordt ontwikkeld, waarvan de ontwikkeling evenwel zal worden voltooid na de beoordeling van de significantie van de mogelijke aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit gebied, niet in aanmerking kunnen worden genomen bij die beoordeling. Dergelijke maatregelen kunnen in voorkomend geval slechts als 'compenserende maatregelen' in de zin van artikel 6, lid 4, worden aangemerkt wanneer is voldaan aan de daarin gestelde voorwaarden.”

IV. Ontvankelijkheid van het beroep - belang

Standpunt van de partijen

4.1.1. Eerste verzoekster zet in haar verzoekschrift, wat haar belang betreft, uiteen, dat zij sedert 1992 inwoner is van Doel. Zij is eigenaar van het huis aan de Scheldemolenstraat 61 te Doel, dat zij met haar echtgenoot en twee kinderen bewoont. Zij stelt door het bestreden gewestelijk RUP “des te meer getroffen [te zijn] daar ze voorheen reeds onteigend werd en uit haar huis gezet door de bouw van de Waaslandhaven op het grondgebied van Kallo”, en wijst erop dat “[h]et gewestplan van 1978 [...] haar eigendom in[kleurt] als woongebied”.

Tweede verzoeker stelt sedert 1986 in Doel te wonen en eigenaar te zijn van een huis aan de dorpskern van Doel (Engelse steenweg 80),

waar hij met zijn echtgenote en zoon woont. Het “gewestplan van 1978 kleurt [zijn] eigendom [...] in als woongebied”.

Derde verzoekster betoogt sinds 1993 in Doel te wonen. Zij is eigenaar van een huis in de Camermanstraat, in het centrum van Doel, waar zij met haar twee zonen woont. Haar eigendom “werd in 1978 ingekleurd als woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde”.

De voormelde verzoekers voelen zich “gegriefd door de ombestemming van hun eigendommen van woongebied en woongebied met culturele, historische en/of esthetische waarde naar ‘Gebied voor waterweg’”.

4.1.2. Vierde verzoekster stelt al twaalf jaar in Ouden Doel te wonen. Zij is er eigenaar van een woning die door het “[gewestelijk] RUP van 30 april 2013 [werd] ombestemd van havenuitbreidingsgebied (dus agrarisch gebied) naar natuurgebied”. Om haar belang in de procedure tegen het voormelde gewestelijk RUP van 30 april 2013 te vrijwaren, stelt zij genoodzaakt te zijn om ook huidig gewestelijk RUP aan te vechten. Tevens meent zij belang bij huidig beroep te hebben “omdat de realisatie van de bij het bestreden [gewestelijk] RUP vastgestelde bestemmingen afhankelijk wordt gemaakt van de inrichting van [haar] eigendom en woonomgeving [...] als natuurgebied”.

4.1.3. Vijfde verzoeker stelt sedert 1988 in een woning aan de Oud Arenberg 111 te Kieldrecht te wonen. De hoeve is opgenomen in de inventaris van het Bouwkundig Erfgoed en “maakte ook deel uit van een onderzoek in maart 2009 door het Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed”, waarbij “kwam vast te staan dat de historiek van de hoeve, en ruimer de site, opklimt tot de 18de eeuw”. Zijn woning is onmiddellijk aan het natuurgebied Putten Weiden gelegen, dat “in 1988 [werd] aangewezen als vogelrichtlijngebied” en “uitzonderlijk waardevol [is]”. In “het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan Beveren [...] staat Putten Weiden beschreven als ‘uniek’ en ‘van zeer groot belang voor het Vogelrichtlijngebied’. Ook in het MER dat betrekking had op het Deurganckdok [...] heeft men het over een zeer rijk gebied [...] [dat] uitdrukkelijk

als niet-compenseerbaar [wordt] bestempeld". "Door de bestreden besluiten worden zowel de woning van verzoeker [...] als Putten Weiden bestemd tot 'gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven' (artikel Ll)", "Putten Weiden [zal] worden opgespoten en [zal] men trachten te vervangen door een ander gebied een gans eind verder". Aangezien "[een]ieder [belang] heeft [...] bij de ruimtelijke ordening van zijn onmiddellijke omgeving", heeft "[vijfde] verzoeker [...] belang [...] om op te treden tegen het verdwijnen van het aanpalende Putten Weiden".

4.2. De verwerende partij merkt in haar memorie van antwoord op dat eerste, tweede, derde en vierde verzoeker hun belang louter steunen op het zonevreemd worden van hun eigendom. Specifiek wat vierde verzoekster betreft, wijst zij erop dat de woning van deze verzoekster zich buiten het bestreden gewestelijk RUP situeert en door het gewestelijk RUP van 30 april 2013 van "havenuitbreidingsgebied" tot "natuurgebied" wordt "ombestemd". Deze verzoekster heeft volgens verweerster geen belang bij een vernietiging van het bestreden gewestelijk RUP. In ondergeschikte orde werpt verweerster op dat de woning van vierde verzoekster al onder het gewestplan zonevreemd was, en dat zij hoe dan ook geen belang heeft bij het "zonevreemd" worden van haar woning.

4.3. Eerste, tweede en derde verzoeker stellen in de memorie van wederantwoord dat hun belang niet kan worden betwist, nu het gewestelijk RUP de vernietiging van hun woningen en dorp inhoudt.

Vierde verzoekster stelt genoodzaakt te zijn om het bestreden gewestelijk RUP aan te vechten, teneinde het belang bij haar beroep tegen het gewestelijk RUP van 30 april 2013 te vrijwaren. Ook heeft zij een belang bij huidig beroep omdat de realisatie van de bestemmingen van het bestreden gewestelijk RUP van de inrichting van haar eigendom en woonomgeving als natuurgebied afhankelijk is gemaakt. Zij wijst er tevens op dat zonevreemdheid geen illegaliteit is, en dat zij belang heeft om op te komen tegen de "ombestemming" van haar eigendom naar ruimtelijk kwetsbaar gebied, waarin bijvoorbeeld herbouw of uitbreiding niet mogelijk is.

4.4. In haar laatste memorie werpt de verwerende partij nog op dat eerste, tweede en derde verzoeker ondertussen hun woning aan de Maatschappij Linkerscheldeoever hebben verkocht “bij aktes van 5 januari 2016 en 9 december 2015”. Die aktes voorzien dat “het goed zonder vergoeding mag worden verder gebruikt of bewoond gedurende een periode van 12 maanden van[af] de ondertekening van de akte” en dat “[e]en vraag tot verlenging kan worden geformuleerd”. De voormelde verzoekers hebben “kennis gegeven van het feit dat zij zullen vertrekken uit de woningen, en dit op relatief korte termijn. Zij hebben geen belang meer bij de ingestelde beroepen”.

4.5. Eerste, tweede en derde verzoeker erkennen “[...] geen eigenaar [...] van hun woning [meer te zijn]”, maar wijzen erop dat zij “hun woningen [...] nog steeds [bewonen] op basis van verlengbare duurovereenkomsten. Zij hebben dus ongetwijfeld nog steeds het vereiste belang”.

Vierde verzoekster stelt in de laatste memorie dat de vernietiging van het bestreden gewestelijk RUP de onwettigheid van het gewestelijk RUP van 30 april 2013 impliceert, en dat zij derhalve wel degelijk een belang bij het huidig beroep heeft.

Beoordeling

5.1.1. Eerste verzoekster – met een akte van 5 januari 2016 – en tweede en derde verzoeker – met aktes van 9 december 2015 – mogen dan wel hun woningen, gelegen binnen het beheersingsgebied van het bestreden gewestelijk RUP verkocht hebben, zij behouden niettemin een belang bij een gebeurlijke vernietiging van dit gewestelijk RUP.

Eerste verzoekster blijkt immers gebruik te hebben gemaakt van de in de eerst vermelde akte voorziene mogelijkheid tot verlenging van het gebruik van haar woning met een jaar, eindigend eind februari 2017. Als bewoonster van een woning gelegen in het beheersingsgebied van het bestreden gewestelijk RUP tot eind februari 2017, heeft zij nog steeds een actueel belang bij

een gebeurlijke vernietiging van dit plan, ook al mag uit de door verweersters bijgebrachte stukken blijken dat zij wenst te verhuizen.

Tweede en derde verzoeker blijken ook gebruik te hebben gemaakt van de in hun verkoopaktes voorziene mogelijkheid tot verlenging van het gebruik van hun woning, *in casu* eindigend op 9 december 2016, dag van de terechtzitting van huidige zaak. Niettegenstaande deze verzoekers niet het bewijs bijbrengen dat zij een nieuwe verlenging van het gebruik van de kwestieuze woning hebben aangevraagd, behouden zij een actueel belang bij huidig beroep. Luidens het door de verzoekers ter terechtzitting neergelegde verslag van de raad van bestuur van de Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied van 7 september 2016, heeft deze laatste immers “beslist” om “aan de 4 bewoners van de woningen, conform met de Vlaamse Wooncode, een precair contract ‘Bezetting Ter Bede’, aan te bieden met einddatum 31 oktober 2017”. De verwerende partij overtuigt niet dat tweede en derde verzoeker van deze mogelijkheid zouden zijn uitgesloten.

5.1.2. Niettegenstaande vierde verzoekster buiten het beheersingsgebied van het bestreden gewestelijk RUP woont, heeft ook zij een belang bij de vernietiging ervan. Immers woont deze verzoekster in een gebied dat door het – eveneens door haar bestreden – gewestelijk RUP van 30 april 2013 tot natuurgebied is bestemd. De realisatie van dit natuurgebied moet de havenontwikkeling van het huidig bestreden gewestelijk RUP mogelijk maken. De bestemmingen in beide gewestelijke RUP’s maken aldus deel uit van één procédé, dat, gelet op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie, en de hierna volgende (randnummer 8.1 en volgende) beoordeling van het tweede middel, onwettig moet worden bevonden. Vierde verzoekster heeft dan ook een voldoende rechtstreeks belang om het huidig bestreden gewestelijk RUP, dat onlosmakelijk met het eveneens door haar bestreden gewestelijk RUP van 30 april 2013 verbonden is, vernietigd te zien.

Verweersters betoog dat vierde verzoeksters eigendom al onder de gelding van het gewestplan zonevreemd was, doet aan haar belang geen afbreuk, en dit alleen al gezien haar kans op het alsnog bekomen van een volgens haar gunstigere bestemming.

5.1.3. Wat vijfde verzoeker betreft, brengt de verwerende partij een vonnis van de vrederechter van het kanton Beveren van 6 december 2016 bij, dat hem beveelt om de woning met bijgebouwen tegen 30 september 2017 “te ontruimen, te verlaten, en ter vrije beschikking [...] te stellen” van de Vlaamse Landmaatschappij. Dit laatste ontneemt vijfde verzoeker echter geenszins zijn belang bij huidig beroep. In tegendeel blijkt eruit dat deze verzoeker nog tot 30 september 2017 het genot van de kwestieuze woning met bijgebouwen, gelegen nabij het waardevolle gebied Putten Weiden, mag hebben.

6. Wat de omvang van de gevraagde vernietiging betreft, wordt verwezen naar wat verder, onder randnummer 9.1 en volgende, wordt gesteld.

V. Onderzoek van het tweede middel

A. Standpunt van de partijen

7. De verzoekers voeren in het tweede middel de schending aan van artikel 3, 2b), artikel 4 en artikel 13 van de Richtlijn 2009/147/EG van 30 november 2009 ‘inzake het behoud van de vogelstand’ (hierna : de Vogelrichtlijn), van de artikelen 6 en 7 van de Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 ‘inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna’ (hierna : de Habitatrichtlijn), van de artikelen 8 en 36*ter* van het decreet van 21 oktober 1997 ‘betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu’ (hierna: het decreet Natuurbehoud), van het redelijkheidsbeginsel, het proportionaliteitsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur, van het materiëlemotiveringsbeginsel, van artikel 249, derde lid, “EG-Verdrag”, van de artikelen 11 en 13 van het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009

‘betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen’ (hierna: het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009) en van artikel 2, in het bijzonder 5°, f), artikel 7 en artikel 8 van het decreet van 14 december 2001 ‘voor enkele bouwvergunningen waarvoor dwingende redenen van groot algemeen belang gelden’ (hierna: het Nooddecreet).

Zij lichten toe dat artikel 36*ter*, §§ 4 en 5, van het decreet Natuurbehoud moeten worden uitgelegd in het licht van de bepalingen van de Vogel- en de Habitatrichtlijn die zij beogen om te zetten.

7.1. *Eerste middelonderdeel*

In een *eerste middelonderdeel* voeren de verzoekers aan dat er sprake is van een aantasting van het habitatrichtlijngebied ‘Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent’. In dat verband wordt gewezen op het ingekleurde Saeftinghedok, deels gelegen in het genoemde habitatrichtlijngebied. Onder andere uit het plan-MER blijkt dat de inplanting van het Saeftinghedok leidt tot het verlies van een gebied van niet minder dan 20 ha slikken en schorren (ter hoogte van de vaargeul van het dok).

Het gewestelijk RUP staat ook toe dat de bestaande leefgebieden van vogelsoorten, vermeld in de bijlage I van de Vogelrichtlijn, voor verdere havenontwikkeling verdwijnen. In dat verband wijzen zij op de SBZ-V nr. 3.6 ‘Schorren en Polders van de Beneden-Schelde’ – BE 2301136. Meer in het bijzonder is er ook een aantasting van het natuurgebied “Putten Weiden”. Dat gebied wordt bestemd tot ‘gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven’ (artikel L1) en bevindt zich in voornoemd SBZ-V nr. 3.6. Het verdwijnen van “Putten Weiden” houdt een betekenisvolle aantasting in van de natuurlijke kenmerken van de SBZ.

7.1.1. *Eerste subonderdeel van het eerste middelonderdeel*

De verzoekers wijzen onder meer op het gezag van gewijsde van ’s Raads schorsingsarrest nr. 225.676 van 3 december 2013, waaruit zij afleiden dat het verdwijnen van onder andere de slikken en “Putten Weiden” een “betekenisvolle aantasting” inhoudt.

Zij wijzen ook op het arrest *Briels* van het Europees Hof van Justitie van 15 mei 2014 waarin het Hof stelt dat artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn aldus moet worden uitgelegd dat een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een gebied van communautair belang, dat negatieve gevolgen heeft voor een in dit gebied voorkomend type natuurlijke habitat en dat voorziet in maatregelen voor het tot ontwikkeling brengen in dit gebied van een areaal van gelijke of grotere omvang van dit habitattype, de natuurlijke kenmerken van dat gebied aantast.

Voorts blijkt volgens de verzoekers zowel uit artikel 36*ter* van het decreet Natuurbehoud als uit artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn dat een plan of project maar kan worden goedgekeurd voor zover uit de passende beoordeling blijkt dat dit plan of project de natuurlijke kenmerken van de SBZ niet aantast, laat staan dat dit een betekenisvolle verstoring betekent. Volgens de verzoekers kon het voorliggende plan niet worden goedgekeurd, behoudens conform de *in casu* niet gevolgde afwijkingsprocedure van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn of artikel 36*ter*, § 5, van het decreet Natuurbehoud.

Bovendien gaat het om gebieden “met een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort”, zodat alleen argumenten die verband houden met de natuurlijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten, dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang, in aanmerking komen. Aangezien hoogstens deze laatste redenen hier mogelijk gelden, is bovendien een voorafgaand advies van de Europese Commissie verplicht. Dat advies ontbreekt.

Volgens de verzoekers kan er ten slotte geen discussie over bestaan dat de vogelsoorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn dienen te worden beschouwd als prioritaire soorten in de zin van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn. Bij twijfel hierover dient het Hof van Justitie prejudicieel te worden bevraagd.

7.1.2. *Tweede subonderdeel van het eerste middelonderdeel*

De verzoekers menen dat de passende beoordeling foutief is. Zij stellen vast dat het Vlaamse Gewest van oordeel is dat uit de passende beoordeling blijkt dat de geplande havenuitbreiding niet leidt tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betreffende SBZ's. De passende beoordeling zou tot deze conclusie komen door de innames door havenontwikkeling en de daarmee gepaard gaande vernietiging van natuurwaarden niet ten opzichte van de bestaande natuursituatie af te zetten maar wel ten opzichte van de natuursituatie die beweerdelijk zal ontstaan ten gevolge van de natuurmaatregelen waarin het maatschappelijk meest haalbaar alternatief (MMHA) voorziet.

Het gewestelijk RUP stelt dat uit de passende beoordeling van het MMHA voortvloeit dat de uitvoering van dit pakket aan natuurmaatregelen ("robuuste natuur") zal leiden tot een goede lokale staat van instandhouding voor minstens bepaalde Europees te beschermen habitats en soorten en dit binnen de perimeter van het GRUP. Het plan vervolgt dat als de voorziene innames van bestaande gebieden met natuurwaarden worden gerealiseerd, de instandhoudingsdoelstellingen toch zullen worden gevrijwaard, zodat er geen sprake is van een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betreffende speciale beschermingszones (hierna : SBZ's).

Volgens de verzoekers kan deze zienswijze niet worden gevolgd. Zij zijn van oordeel dat uit de passende beoordeling helemaal niet blijkt dat alle habitats en soorten in een goede lokale staat van instandhouding zullen "komen".

Daarnaast zijn de verzoekers van oordeel dat in de passende beoordeling geen rekening mag worden gehouden met compenserende maatregelen. De verzoekers leiden dit onder meer af uit het arrest *Briels* van het Hof van Justitie van 15 mei 2014. Zij verwijzen in dat verband ook naar de door de Europese Commissie in juli 2012 uitgebrachte "Richtsnoeren voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn" en het daarin gegeven schoolvoorbeeld van een compenserende melding naar aanleiding van een havenuitbreiding die leidt tot de vernietiging van een rustgebied voor vogels en de inkrimping van ondiepe getijdenslikken en rietvelden.

Volgens de verzoekers moet de aanleg van de zogenaamde "robuuste natuur" deels, zo niet geheel, worden aangezien als een compenserende maatregel waarmee geen rekening kon worden gehouden in het kader van de passende beoordeling. De verzoekers besluiten dat de passende beoordeling niet werd uitgevoerd in overeenstemming met artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn noch met artikel 36*ter*, § 4, van het decreet Natuurbehoud.

7.1.3. *Derde subonderdeel van het eerste middelonderdeel*

In ondergeschikte orde, met name in het geval dat de ontwikkeling van de "robuuste natuur" geen compensatie zou uitmaken maar wel een zogenaamde autonome natuurontwikkeling, zijn de verzoekers van oordeel dat ook daarmee geen rekening kan worden gehouden. De verzoekers leiden dit af uit het advies van de advocaat-generaal bij het Hof van Justitie en uit het arrest *Briels*.

De verzoekers verwijzen ook naar rechtspraak van de Raad van State waarin wordt geoordeeld dat de overheid geen goedkeuring mag verlenen aan een plan, zolang geen zekerheid bestaat omtrent het zich al dan niet voordoen van schadelijke effecten, en waarin wordt gesteld dat een plan slechts kan worden goedgekeurd indien met die passende beoordeling kan worden besloten dat het plan geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken SBZ kan veroorzaken. Indien een aantasting niet kan worden

vermeden, kan het plan slechts overeenkomstig de restrictief toe te passen afwijkingsmogelijkheid van artikel 36*ter*, § 5, van het decreet Natuurbehoud worden goedgekeurd.

Daarenboven moet de afwezigheid van een significant nadelig effect reeds blijken op basis van een passende beoordeling die voorafgaand aan het plan is opgemaakt. De verzoekers stellen evenwel vast dat de techniek die wordt gehanteerd erin bestaat dat, na goedkeuring van het plan, nieuwe natuur wordt gecreëerd die zal moeten overeenstemmen met de kenmerken van de SBZ in kwestie. De vraag of deze nieuwe natuur al dan niet spoort met de kenmerken van de speciale beschermingszone wordt slechts beantwoord in het zogenaamde besluit van de Vlaamse regering waarmee deze vaststelt dat het natuurgebied in kwestie een geslaagde inrichting zou kennen en als duurzaam leefgebied zou kunnen worden aangemerkt. Het nemen van een dergelijke beslissing is verankerd in de verordenende stedenbouwkundige voorschriften van artikel L1.4.a, L1.4.b, L1.4.c, L1.4.d, L1.4.f, L1.4.e, L3.2.a, L3.2.b, L3.2.c, L4.5, L6.2.a, L6.2.b, L6.2.c. In de rechtspraak van het Hof van Justitie wordt duidelijk gesteld dat in het bij artikel 6, lid 3, tweede volzin, van de Habitatrichtlijn vastgestelde toestemmingscriterium het voorzorgsbeginsel besloten ligt. De bevoegde nationale instantie moet de toestemming voor het voorgelegde plan of project weigeren wanneer zij nog niet de zekerheid heeft verkregen dat het plan of project geen effecten heeft die de natuurlijke kenmerken van dat gebied zullen aantasten. De verzoekers wijzen in dat verband op het arrest van het Hof van Justitie nr. C-127/02 van 7 september 2004 inzake *Waddenvereniging* en *Vogelbeschermingsvereniging* en het arrest nr. C-258/11 van 11 april 2013 inzake *Sweetman*.

De verzoekers vervolgen dat het Hof van Justitie in het arrest *Briels* heeft gesteld dat maatregelen die er niet toe strekken om significante negatieve gevolgen voor een habitattype rechtstreeks te voorkomen of te verminderen, maar die beogen de gevolgen nadien te compenseren, *an sich* niet kunnen garanderen dat het project de natuurlijke kenmerken van dit gebied niet zou aantasten in de zin van artikel 3, lid 3, van de Habitatrichtlijn. Om die reden

mag volgens de rechtspraak ontwikkeld in het arrest *Briels* zelfs geen rekening worden gehouden bij het toepassen van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn met eventuele positieve gevolgen van een later tot ontwikkeling te brengen nieuwe habitat.

De verzoekers gaan vervolgens nader in op de formulering van de stedenbouwkundige voorschriften. Uit de in de voorschriften ingeschreven fasering blijkt volgens hen dat de bestemming in kwestie (die op zich al een aantasting van de SBZ vormt) onmiddellijk in werking treedt. Ook blijkt dat enkel de goedkeuring van stedenbouwkundige vergunningen afhankelijk wordt gemaakt van een daaraan voorafgaand besluit van de Vlaamse regering waarin wordt vastgesteld dat een gebied met nieuwe natuur in kwestie een geslaagde inrichting als duurzaam leefgebied zou kennen. De voorschriften voorzien niet in een verplichting om de bedoelde goedkeuringsbeslissing te voegen bij een gebeurlijke aanvraag tot het bekomen van milieuvergunningen, bij meldingen klasse 3 en/of bij een aanvraag tot het bekomen van een omgevingsvergunning.

Tot slot stellen de verzoekers dat in de passende beoordeling de negatieve en de positieve gevolgen van het plan of project en de zogenaamde autonome ontwikkelingen niet bij elkaar mogen worden opgeteld. De natuurmaatregelen staan immers los van het plan of project waarvoor toestemming wordt verleend. De gevolgen van het plan of project moeten, anders dan bij mitigerende of milderende maatregelen, zelfstandig op hun significantie worden beoordeeld. Een dergelijke zelfstandige beoordeling is niet gebeurd.

7.1.4. *Vierde subonderdeel van het eerste middelonderdeel*

De verzoekers voeren aan dat een passende beoordeling geen leemten mag vertonen en volledige, precieze en definitieve constateringen en conclusies dient te bevatten die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de effecten van de geplande werken op het betrokken gebied kunnen wegnemen.

Zij zijn van oordeel dat dit in het geval van “Putten-Weiden” impliceert dat, inzake de Vogelrichtlijn, minstens de bijlage I-soorten en hun aantallen worden beschreven. In het MER of in de passende beoordeling wordt hierover echter met geen woord gerept.

De verzoekers stellen vast dat ter compensatie van “Putten-Weiden” in de Nieuw-Arenbergpolder zilte weiden worden aangelegd. Dit evenwel zonder te onderzoeken welke vogels in “Putten-Weiden” broeden.

In het licht van artikel L1.4.d ‘Fasering Putten-Weiden’ vragen de verzoekers zich af of er wel sprake kan zijn van een “geslaagde inrichting” van de Nieuw-Arenbergpolder als niet eens is vastgesteld welke vogels broeden in “Putten-Weiden”. De verzoekers verwijzen naar wat in dat verband is vermeld in de door de Commissie in juli 2012 uitgebrachte “Richtsnoeren voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn”.

7.2. *Tweede middelonderdeel*

Het *tweede middelonderdeel* houdt verband met de aangevoerde schending van de artikelen 11 en 13 van het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009. De verzoekers zetten uiteen dat het voormelde besluit en in het bijzonder de instandhoudingsdoelstellingen door het gewestelijk RUP worden geschonden. Zij verwijzen naar de door dat besluit als bindend verklaarde doelstellingen, vervat in de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005 ‘inzake de Langetermijnvisie voor het Schelde-estuarium, namelijk inzake de Ontwikkelingsschets 2010, het geactualiseerd Sigmaplan ter beheersing van overstromingsrisico’s en het behalen van natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken, instandhoudingsdoelstellingen en flankerende maatregelen voor landbouw en plattelandsrecreatie’ (hierna: de beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005). Meer in het bijzonder betogen zij dat de instandhoudingsdoelstellingen voorzien in 500 ha slik, zodat het voor zich spreekt dat het afschaffen van 20 ha slik hiermee in strijd is.

7.3. *Derde middelonderdeel*

De verzoekers voeren in een *derde middelonderdeel* aan dat een aantal van de in het eerste onderdeel vermelde gebieden, volgens artikel 2 van het Nooddecreet, dienen als natuurcompensaties met groot algemeen en strategisch belang, wegens de aanleg van het Deurganckdok in leefgebieden van bijlage I vogelsoorten. De verzoekers stellen vast dat de natuurcompensatiegebieden genoemd in artikel 2, 5°, punten f) tot h) (opnieuw) verloren gaan bij uitvoering van de bestemmingen volgens het bestreden RUP. Zo werd Doelpolder Noord aangeduid als permanente compensatiezone voor het habitattype weidevogelgebied en niet als een tijdelijke compensatiezone. In dat verband wordt gewezen op de memorie van toelichting bij het Nooddecreet.

Door het bestreden RUP wordt Doelpolder Noord bestemd als natuurgebied voor de inrichting van estuariene natuur. Het weidevogelgebied kan zijn functie als compensatie voor het verlies van habitats voor vogels niet vervullen wanneer het onderhevig aan getijdenwerking zal zijn. De getijdenwerking zal er immers voor zorgen dat er slikken en schorren ontstaan. De morfologie van slikken en schorren is geheel anders dan die van een graslandschap (zoals thans het geval is). In artikel 2 van het Nooddecreet werd de aanleg van een graslandschap voor broedvogels als compensatiemaatregel in de zin van artikel 6 van de Habitatrichtlijn noodzakelijk bevonden. Indien het terrein zal worden aangelegd als een gecontroleerd overstromingsgebied, zal het gebied zijn compenserende functie niet meer kunnen vervullen. Een weidevogelgebied kan immers niet gelijk gesteld worden met slikken en schorren. Het gaat om twee verschillende habitattypen. De ingeroepen bepalingen van het Nooddecreet werden bijgevolg geschonden.

De verzoekers stellen nog dat er in de studie “Achtergrondnota Natuur Haven van Antwerpen” wordt op gewezen dat de inrichting van Doelpolder Noord als gebied van slikken en schorren juridisch onverenigbaar is met de aanduiding als weidevogelgebied in het Nooddecreet. Vervolgens wordt in de nota wel geponeerd dat de aanduiding van Doelpolder Noord als gebied

voor estuariene natuur verenigbaar zou zijn met de aanduiding als weidevogelgebied omdat de beide gebieden zogenaamd op gelijke wijze zouden bijdragen tot de instandhoudingsdoelstellingen voor de vogelsoorten.

De verzoekers beschouwen de achtergrondnota als een eenzijdig document opgemaakt ten behoeve van de plannende overheid, waarvan de stellingnames niet zomaar kunnen worden overgenomen. In het plan-MER wordt dienaangaande opgemerkt dat de inrichting van Doelpolder Noord slechts tegen het jaar 2030 zou kunnen bijdragen tot de instandhoudingsdoelstellingen van bepaalde vogelsoorten, doch slechts voor wat “kust- en koloniebroeders” betreft. Bijgevolg is het volgens de verzoekers niet bewezen dat de inrichting van Doelpolder Noord als gebied met slikken en schorren op gelijke wijze zou kunnen bijdragen tot de instandhoudingsdoelstellingen als de inrichting van het gebied als weidevogelgebied.

Zelfs in de hypothese dat de inrichting van Doelpolder Noord als een gebied voor estuariene natuur met slikken en schorren op eenzelfde wijze zou bijdragen tot de instandhoudingsdoelstellingen als de inrichting als weidevogelgebied, doet dit geen afbreuk aan de vaststelling dat de inrichting als gebied voor estuariene natuur met slikken en schorren strijdig is met de beoogde inrichting zoals bepaald in artikel 2 van het Nooddecreet.

Minstens werd niet onderzocht wat de impact is van het voorzien van estuariene natuur in de weidevogelgebieden van Doelpolder Noord en op de betrokken weidevogels, is het bestreden plan dus niet (materieel) gemotiveerd en is de overheid niet zorgvuldig geweest.

7.4. *Vierde middelonderdeel*

De verzoekers voeren in een *vierde middelonderdeel* aan dat ook andere gebieden dan deze vermeld in artikel 2 van het Nooddecreet, maar die wel een feitelijk leefgebied vormen voor bijlage I vogelsoorten, bij uitvoering van

het bestreden RUP verloren zullen gaan. Concreet maken zij melding van de “Putten Weiden” en de “Verrebroekse plassen”.

Zij stellen vast dat het gewestelijk RUP voorziet in compensaties voor de schade aan bestaande leefgebieden. De ingeroepen bepalingen houden evenwel in dat waar momenteel leefgebieden bestaan van bijlage I vogelsoorten, deze *in situ* moeten worden beschermd en behouden.

Volgens de verzoekers is de verwerende partij ook onzorgvuldig geweest door geen rekening te houden met het “Deurganckdok-MER” dat “Putten Weiden” specifiek heeft onderzocht. Nergens uit het dossier blijkt waarom “Putten Weiden” nu wel compenseerbaar is, terwijl in het “Deurganckdock-MER” is gebleken dat “Putten Weiden” niet te compenseren valt omwille van haar unieke kenmerken en kwaliteiten. De bestreden besluiten zijn op dat punt dus niet (materieel) gemotiveerd.

Tot slot zijn de verzoekers ook van oordeel dat er sprake is van een schending van de in artikel 8 van het Natuurbehoudsdecreet vervatte *standstill*verplichting.

7.5.1. De verwerende partij stelt in haar memorie van antwoord dat “uiteraard” het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie op de onder randnummer 3.22 vermelde prejudiciële vraag moet worden afgewacht, “vooraleer in huidige procedure uitspraak kan worden gedaan, zeker over dit tweede middel”.

Voorts repliceert zij met betrekking tot het *eerste middelonderdeel*, dat de verzoekers er ten onrechte van uitgaan dat het gewestelijk RUP tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken SBZ’s leidt.

Zij wijst op het belang van het begrip “betekenisvolle aantasting”. Om een uitspraak te kunnen doen of een activiteit, plan of

programma een effect met zich brengt, moet een bepaald evaluatiecriterium worden vastgesteld. In de Habitatrichtlijn is sprake van een “significant effect”, maar wordt geen definitie van dat begrip gegeven. In het decreet Natuurbehoud is sprake van een “betekenisvolle aantasting”, wat wordt omschreven in artikel 2, 30°, van dat decreet. Om te bepalen of een bepaalde impact significant negatief is of niet, moet er worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen. Met verwijzing naar het arrest nr. C-127/02 van 7 september 2004 van het Hof van Justitie geeft de verwerende partij aan dat een passende beoordeling in de zin van artikel 6, lid 3, van de Habitatrichtlijn inhoudt dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of het project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten die instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken SBZ’s in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd.

De verwerende partij licht toe dat de Vlaamse regering in het gewestelijk RUP ‘Havenontwikkeling Antwerpen’ heeft gekozen voor de ontwikkeling van “robuuste natuur”. Dit houdt in dat in de eerste plaats wordt gestreefd naar een goede lokale staat van instandhouding. De Vlaamse regering heeft ervoor gekozen om voor de toekomstige havenontwikkeling op de linkerscheldeoever de piste met compensaties te vermijden en de relevante Europees te beschermen habitats en soorten binnen de betrokken SBZ in een goede lokale staat van instandhouding te brengen, en zo prioritair invulling te geven aan de Europese richtlijnen, meer in het bijzonder aan artikel 2, lid 2, van de Habitatrichtlijn.

Zij merkt op dat de lokale staat van instandhouding van de betrokken SBZ’s momenteel ongunstig is. Daardoor is “behoud” geen optie maar wordt “herstel” een noodzaak. De keuze voor “robuuste natuur” houdt in dat voor de betrokken SBZ’s de instandhoudingsdoelstellingen worden gerealiseerd binnen hoogwaardige natuurkerngebieden. Het gewestelijk RUP neemt de natuurkerngebieden op in het grafisch plan en bestemt deze als “natuurgebied” met een overdruk “Grote Eenheid Natuur”. Uit de passende beoordeling blijkt dat de havenontwikkeling, dankzij de bestemming van deze natuurkerngebieden op

planniveau niet leidt tot betekenisvolle negatieve effecten in de SBZ ‘Schorren en polders van de Beneden-Schelde’. Er wordt eerst robuuste natuur gecreëerd, waarna tot verdere havenontwikkeling kan worden overgegaan. Die fasering is verordenend vastgelegd. Zij verwijst in dat verband naar de stedenbouwundige voorschriften, opgenomen in de artikelen L1.4, L3.2, L4.5 en L6.2. Volgens haar stellen de verzoekers ten onrechte dat niet zou blijken dat alle habitats en soorten in een goede staat van lokale instandhouding komen.

De verwerende partij gaat in haar memorie nader in op de door het Hof van Justitie ontwikkelde rechtspraak in het arrest *Briels*. Zij is het niet eens met de verzoekers in zoverre zij van oordeel zijn dat uit het arrest volgt dat geen rekening kan worden gehouden met eventuele positieve gevolgen van een achteraf tot ontwikkeling te brengen nieuwe habitat. Volgens de verwerende partij gaat de vergelijking met de situatie die aanleiding heeft gegeven tot het arrest *Briels* niet op. In dat verband wordt gewezen op de nota aan de Vlaamse regering van 24 oktober 2014. In de Nederlandse zaak gaat het om een wegverbreding die een bestaand areaal aan beschermd habitattype (blauwgraslanden) aantast, zonder evenwel voorafgaand elders eenzelfde of groter areaal van datzelfde habitattype te realiseren. Op het moment van goedkeuring van het projectbesluit ontbrak dus de vereiste zekerheid dat het project de natuurlijke kenmerken van het betrokken SBZ niet zal aantasten. In het thans gewestelijk RUP is verordenend een en ander verankerd op vlak van fasering. De latere aantasting van een areaal van een natuurlijke habitat in bijvoorbeeld een gebied voor zeehavengebonden activiteiten kan niet beoordeeld worden als betekenisvol. De bestemming als natuurkerngebieden vormt dan ook geen compenserende maatregel, maar een instandhoudingsmaatregel in uitvoering van artikel 36*ter*, § 1, van het decreet Natuurbehoud.

Het arrest *Briels* is volgens de verwerende partij van belang voor situaties waarin vastgestelde significante negatieve effecten pas nadien worden gecompenseerd, door dus pas achteraf een nieuwe habitat tot ontwikkeling te brengen. Zij stelt vast dat de verzoekers niet verwijzen naar de einduitspraak van de Nederlandse Raad van State in de zaak *Briels* en verwijst

naar een noot van professor Woldendorp bij dat arrest, waarin deze vaststelt dat daaruit duidelijk blijkt dat autonome ontwikkelingen in de passende beoordeling mogen worden meegenomen.

De verwerende partij gaat verder ook nog in op de kritiek van de verzoekers dat de garantie op “geen significant effect” niet waterdicht is omdat niet voorzien is in een verplichting om de beslissing van de Vlaamse regering, waarvan sprake in de voorschriften, te voegen bij een milieuvergunningsaanvraag, bij meldingen klasse 3 en/of bij een aanvraag tot het bekomen van een omgevingsvergunning. Zij stelt dat zelfs indien enkel een melding klasse 3 moet gebeuren, een beslissing van de Vlaamse regering zal moeten voorliggen. Door de koppeling van de milieuvergunning aan de stedenbouwkundige vergunning zal de beslissing van de Vlaamse regering ook doorwerken tot in de milieuvergunning. Wat de omgevingsvergunning betreft, wordt opgemerkt dat het decreet van 25 april 2014 ‘betreffende de omgevingsvergunning’ nog niet in werking is getreden, en dat de inwerkingtreding ervan enkel procedurele gevolgen heeft, maar niets wijzigt op het vlak van het materiële recht.

In verband met het habitatrichtlijngebied ‘Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent’ betoogt de verwerende partij dat het verlies van 20 ha schorren en slikken niet leidt tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone van het habitatrichtlijngebied (SBZ-H). Het gewestelijk RUP zorgt net voor de creatie van meer slikken en schorren, waardoor de staat van instandhouding verbetert en niet verslechtert. In het kader van het globale gewestelijk RUP is er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken SBZ-H.

Aangaande verzoekers’ kritiek met betrekking tot het verdwijnen van bestaande leefgebieden van vogelsoorten van bijlage I van de Vogelrichtlijn, merkt de verwerende partij op dat eraan wordt voorbijgegaan dat de staat van instandhouding thans ongunstig is, en dat eerst een gunstige staat moet worden bekomen. In verband met “Putten Weiden” stelt zij vast dat de

verzoekers, met hun opmerking dat dit gebied in het MER betreffende het Deurganckdok werd aangemerkt als “niet compenseerbaar”, voorbijgaan aan het gegeven dat ervoor geopteerd wordt om de natuur te concentreren binnen aaneengesloten hoogwaardige natuurkernen (robuuste natuur). De “oncompenseerbaarheid” blijkt ook achterhaald, na bijkomend onderzoek door INBO. Het gewestelijk RUP, in zijn globaliteit, leidt niet tot een betekenisvolle aantasting.

Verder merkt de verwerende partij op dat de verzoekers fout zijn in hun stelling dat vogelsoorten uit bijlage I van de Vogelrichtlijn prioritaire soorten zijn. De Vogelrichtlijn werkt niet met prioritaire soorten.

7.5.2. De verwerende partij stelt wat het *tweede middelonderdeel* betreft, in hoofdorde vast dat de verzoekers zich beroepen op de artikelen 11 en 13 van het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009, terwijl deze bepalingen op het ogenblik van het vaststellen van het plan-MER nog niet van toepassing waren. De bedoelde instandhoudingsdoelstellingen konden dan ook nog niet in rekening worden gebracht.

Ondergeschikt geeft de verwerende partij aan dat de in de bijlage 7 van beslissing van de Vlaamse regering van 22 juli 2005 opgenomen instandhoudingsdoelstellingen, door artikel 13, 2°, van het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009 niet worden beschouwd als vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen volgens de procedure van het besluit van 3 april 2009.

7.5.3. De verwerende partij is van oordeel dat het *derde middelonderdeel* onontvankelijk is. Doelpolder Noord, en de daarbij horende bestemming, zitten niet vervat in het thans bestreden gewestelijk RUP, maar wel in het gewestelijk RUP van 30 april 2013.

7.5.4. Vermits er naar het oordeel van de verwerende partij geen sprake is van compensatiemaatregelen, mist het *vierde middelonderdeel* volgens

haar feitelijke grondslag. Na een verwijzing naar rechtspraak van de Raad van State in verband met artikel 8 van het decreet Natuurbehoud komt de verwerende partij ook tot de vaststelling dat de verzoekers niet aantonen dat de gemaakte beleidskeuzes onredelijk zouden zijn.

7.5.5. De verwerende partij besluit dat het tweede middel niet gegrond is.

7.6. De tussenkomende partij is in haar memorie van oordeel dat in het gewestelijk RUP geen mitigerende of compenserende techniek wordt toegepast. Er is sprake van instandhoudingsmaatregelen.

In een eerste algemeen onderdeel van haar argumentatie wordt meermaals aangegeven dat het gewestelijk RUP voorziet in natuurontwikkeling, die dwingend wordt ingericht vóór enige mogelijke aantasting van bestaand leefgebied. Door eerst SBZ's in een gunstige staat van instandhouding te brengen voldoet het GRUP aan de doelstellingen van de Habitatrichtlijn. Door niet te kiezen voor een compensatieverhaal (ADC-test) maar door werkelijk in te zetten op instandhoudingsmaatregelen zal het gewestelijk RUP er net voor zorgen dat alle SBZ's in het gebied in een gunstige staat van instandhouding worden gebracht tegen uiterlijk 2030.

Volgens de tussenkomende partij gaat de vergelijking met de zaak *Briels* niet op. In de zaak *Briels* wordt de economische ontwikkeling (verbreding rijksweg) tegelijkertijd uitgevoerd met de (compenserende) aanleg van nieuwe graslanden. Het gewestelijk RUP voorziet in een verordenende fasering zodat er zekerheid bestaat dat de nieuwe leefgebieden volwaardig zullen worden ontwikkeld vooraleer enige aantasting buiten deze nieuwe leefgebieden kan plaatsvinden.

Vervolgens gaat de tussenkomende partij in op de afzonderlijke middelonderdelen.

7.6.1. Met betrekking tot het *eerste middelonderdeel* geeft de tussenkomende patij aan dat de staat van instandhouding van de verschillende SBZ's waarvan sprake in het verzoekschrift, er in vergelijking met de huidige situatie en ingevolge het gewestelijk RUP op vooruitgaan. Binnen het habitatrichlijngebied 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' worden meer slikken en schorren gecreëerd. Ook de betrokken vogelrichtlijngebieden gaan er volgens haar op vooruit. In dat verband wordt verwezen naar de passende beoordeling van het MMHA. Wat "Putse Weiden" betreft, merkt de tussenkomende patij op dat dit gebied buiten de SBZ 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' is gelegen en dat het verdwijnen van dit natuurgebied niet leidt tot een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken, onder meer omdat op het vlak van zilte weiden een verbetering wordt teweeg gebracht. De tussenkomende partij herhaalt dat door de ingebouwde fasering in de planvoorschriften en de bijhorende monitorings- en beoordelingsmomenten de feitelijke impact op elk moment te bepalen zal zijn en kan worden gewaarborgd dat er in de tussentijd geen ecologische achteruitgang kan optreden. Bovendien zal de toepassing van artikel 6.3 van de Habitatrichtlijn ook op projectniveau ten volle spelen, wat tevens in de stedenbouwkundige voorschriften werd verankerd.

7.6.2. In verband met het *tweede middelonderdeel* voert de tussenkomende partij in eerste instantie aan dat de aangevoerde schending van het besluit van de Vlaamse regering van 3 april 2009 het gewestelijk RUP niet kan vitiëren aangezien de passende beoordeling en het plan-MER van voordien dateren. Verder wordt herhaald dat het gewestelijk RUP mede tot doel heeft de betrokken SBZ's in een gunstige staat van instandhouding te brengen en dat er op vlak van slikken en schorren een surplus wordt gecreëerd.

7.6.3. In verband met het *derde middelonderdeel* werpt de tussenkomende partij vooreerst op dat dit middelonderdeel onontvankelijk is. De inrichting en de bestemming van Doelpolder Noord vloeit namelijk voort uit het gewestelijk RUP van 30 april 2013 dat, voor wat dat onderdeel betreft, niet

geschorst of vernietigd is. In ondergeschikte orde betwist de tussenkomende partij dat er sprake is van een strijdigheid met het Nooddecreet.

7.6.4. Met betrekking tot het *vierde middelonderdeel* argumenteert de tussenkomende partij dat er geen sprake is van compensatie en dat het *standstill*verplichting dan ook niet geschonden wordt. Door proactieve natuurontwikkeling wordt de natuur net beter gemaakt want in een gunstige staat van instandhouding gebracht. Daarenboven laat de *standstill*verplichting een ruime appreciatiebevoegdheid bestaan in hoofde van de overheid die belast is met de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan.

7.7. De verzoekers verwijzen in hun memorie van wederantwoord onder meer naar ’s Raads arrest nr. 233.000 van 20 november 2015, en merken op dat de Europese Commissie inmiddels, tijdens de prejudiciële procedure die bij het Hof van Justitie van de Europese Unie is gevoerd, de gehanteerde techniek van fasering heeft “doorprikt”.

B. *Beoordeling*

8.1. Artikel 2, tweede lid, van de Habitatrichtlijn omschrijft het doel van de richtlijn en maakt duidelijk dat de lidstaten er op grond van de richtlijn toe verplicht zijn om maatregelen te nemen die de natuurlijke habitats en de wilde dier- en plantensoorten die van communautair belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen.

Artikel 6, eerste lid, van de Habitatrichtlijn voegt daar nog aan toe dat de lidstaten “voor de speciale beschermingszones de nodige instandhoudingsmaatregelen [treffen]; deze behelzen zo nodig passende specifieke of van ruimtelijke-ordeningsplannen deel uitmakende beheersplannen en passende wettelijke, bestuursrechtelijke of op een overeenkomst berustende maatregelen, die beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen natuurlijke habitats van bijlage I en de soorten van bijlage II die in die gebieden voorkomen”.

De omzetting van deze richtlijnbepaling is terug te vinden in artikel 36*ter*, § 1, van het decreet Natuurbehoud:

> "§ 1. De administratieve overheid neemt, binnen haar bevoegdheden, in de speciale beschermingszones, ongeacht de bestemming van het betrokken gebied, de nodige instandhoudingsmaatregelen die steeds dienen te beantwoorden aan de ecologische vereisten van de typen habitats vermeld in bijlage I van dit decreet en de soorten vermeld in de bijlagen II, III en IV van dit decreet evenals de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. De Vlaamse Regering kan nadere regels vaststellen met betrekking tot de nodige instandhoudingmaatregelen en de ecologische vereisten, evenals een procedure voor vaststelling van de instandhoudingsdoelstellingen."

Artikel 6, tweede tot en met vierde lid, van de Habitatrichtlijn maakt de in artikel 2, tweede lid, omschreven doelstelling concreet en legt de lidstaten een aantal verplichtingen en specifieke procedures op met het oog op de instandhouding van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones.

Artikel 6, tweede tot en met vierde lid, van de Habitatrichtlijn luidt meer bepaald als volgt:

> "2. De Lid-Staten treffen passende maatregelen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van deze richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben.
>
> 3. Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het bepaalde in lid 4, geven de bevoegde nationale instanties slechts toestemming voor dat plan of project nadat zij de zekerheid hebben verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten en nadat zij in voorkomend geval inspraakmogelijkheden hebben geboden.
>
> 4. Indien een plan of project, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het gebied, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, toch

moet worden gerealiseerd, neemt de Lid-Staat alle nodige compenserende maatregelen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft. De Lid-Staat stelt de Commissie op de hoogte van de genomen compenserende maatregelen.

Wanneer het betrokken gebied een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritaire soort is, kunnen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten dan wel, na advies van de Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang worden aangevoerd."

Artikel 6, derde en vierde lid, van de Habitatrichtlijn is omgezet in het intern recht door artikel 36*ter*, §§ 3, 4 en 5, van het decreet Natuurbehoud. Deze bepalingen luiden als volgt:

"§ 3. Een vergunningsplichtige activiteit die, of een plan of programma dat, afzonderlijk of in combinatie met één of meerdere bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, dient onderworpen te worden aan een passende beoordeling wat betreft de betekenisvolle effecten voor de speciale beschermingszone.

[…]

De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het opstellen van de passende beoordeling.

[…]

§ 4. De overheid die over een vergunningsaanvraag, een plan of programma moet beslissen, mag de vergunning slechts toestaan of het plan of programma slechts goedkeuren indien het plan of programma of de uitvoering van de activiteit geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszone kan veroorzaken. De bevoegde overheid draagt er steeds zorg voor dat door het opleggen van voorwaarden er geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan ontstaan.

§ 5. In afwijking op de bepalingen van § 4, kan een vergunningsplichtige activiteit die of een plan of programma dat afzonderlijk of in combinatie met één of meer bestaande of voorgestelde activiteiten, plannen of programma's, een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, slechts toegestaan of goedgekeurd worden

a) nadat is gebleken dat er voor de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone geen minder schadelijke alternatieve oplossingen zijn en

b) omwille van dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Wanneer de betrokken speciale beschermingszone of een deelgebied ervan, een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort is, komen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de

openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot openbaar belang, in aanmerking.

De afwijking bedoeld in het voorgaande lid kan bovendien slechts toegestaan worden nadat voldaan is aan de volgende voorwaarden:

1° de nodige compenserende maatregelen genomen zijn en de nodige actieve instandhoudingsmaatregelen genomen zijn of worden die waarborgen dat de algehele samenhang van de speciale beschermingszone en -zones bewaard blijft;

2° de compenserende maatregelen zijn van die aard dat een evenwaardige habitat of het natuurlijk milieu ervan, van minstens een gelijkaardige oppervlakte in principe actief is ontwikkeld.

De Vlaamse regering kan nadere regels vaststellen voor het opstellen van een passende beoordeling van de effecten van de activiteit op de habitats, de habitats van een soort en op de soort of soorten waarvoor de speciale beschermingszone is aangewezen, voor het onderzoeken van minder schadelijke alternatieven en inzake de compenserende maatregelen.

De Vlaamse regering oordeelt over het bestaan van een dwingende reden van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard.

Elke beslissing in uitvoering van de afwijkingsprocedure van deze paragraaf, wordt met redenen omkleed."

Artikel 2, 30°, van het decreet Natuurbehoud definieert "betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone" als volgt:

"een aantasting die meetbare en aantoonbare gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone, in de mate er meetbare en aantoonbare gevolgen zijn voor de staat van instandhouding van de soort(en) of de habitat(s) waarvoor de betreffende speciale beschermingszone is aangewezen of voor de staat van instandhouding van de soort(en) vermeld in bijlage III van dit decreet voor zover voorkomend in de betreffende speciale beschermingszone."

Artikel 2, 38°, van het decreet Natuurbehoud omschrijft de "natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone" als volgt:

"het geheel van biotische en abiotische elementen, samen met hun ruimtelijke en ecologische kenmerken en processen, die nodig zijn voor de instandhouding van

a) de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor de betreffende speciale beschermingszone is aangewezen en

b) de soorten vermeld in de bijlage III."

8.2. De verwerende partij betwist niet dat de habitats en de soortenaantallen in de betrokken SBZ's zich grotendeels en globaal gezien niet in een goede lokale staat van instandhouding bevinden en dat in deze situatie elke ingreep die een achteruitgang van de huidige natuurtoestand betekent, op zich betekenisvol is. Verder blijkt ingevolge het bestreden gewestelijk RUP in de SBZ-H 'Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent' een thans bestaand geheel van 20 hectare slikken en schorren te zullen verdwijnen, evenals het in de SBZ-V 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde' gelegen zilte weidegebied Putten Weiden als leefgebied van Europees te beschermen soorten.

Uit de toelichtingsnota bij het bestreden gewestelijk RUP blijkt dat de hoogwaardige natuurkerngebieden ("robuuste natuur"), die moeten zorgen voor een volwaardige natuurontwikkeling met het oog op het realiseren van een zogenaamd gunstige staat van instandhouding, worden aangeduid binnen de SBZ-V "Schorren en polders van de Beneden-Schelde" en worden onderworpen aan een voortdurende monitoring.

8.3. Zoals aangekondigd in de onder randnummer 3.18 vermelde nota aan de Vlaamse regering, in antwoord op het onder randnummer 3.17 vermelde advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State, werd de aanhef van het eerste bestreden besluit aangepast, zodoende dat daarin een verantwoording is terug te vinden voor wat de verenigbaarheid van het gewestelijk RUP met artikel 36*ter* van het decreet Natuurbehoud betreft. Meer bepaald wordt in die aanhef het volgende vermeld:

> "De rechtsgrond voor de aanvullingen van de artikelen L1.4, L3.2, L4.5 en L6.2 van de stedenbouwkundige voorschriften en de overeenstemmende aanduidingen op het grafisch plan, teneinde tegemoet te komen aan het in het schorsingsarrest van 3 december 2013 vervatte oordeel dat 'de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP niet op verordenende wijze lijken te bepalen dat de realisatie van de natuurkerngebieden in het noordelijk deel van de Linkerscheldeoever noodzakelijk de havenontwikkeling moet voorafgaan', wordt mede geboden door artikel 36ter van het decreet van 21 oktober 1997. Dit in zoverre daarmee wordt voorzien in maatregelen die een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone moeten

voorkomen, dan wel maatregelen die een dergelijke aantasting dienen te compenseren. De werkwijze in het GRUP voldoet aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 36ter van het decreet natuurbehoud om de hierna vermelde redenen. In de stedenbouwkundige voorschriften wordt verordenend vastgelegd dat de ontwikkeling van gebieden voor zeehaven- en watergebonden bedrijven, voor logistiek park, voor waterweginfrastructuur en voor verkeers- en vervoersinfrastructuur, waarin zich verspreid een aantal natuurwaarden (areaal van een natuurlijk habitattype of leefgebied van een soort waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen) bevinden die een bijdrage leveren aan de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken SBZ's, pas mogelijk wordt na de inrichting van duurzaam leefgebied in de natuurkerngebieden in het noordelijk deel van de Linkerscheldeoever. De duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in die natuurkerngebieden is gericht op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de betrokken SBZ's en bijgevolg op het proactief brengen van die habitats en soorten waarvoor het SBZ is aangewezen, in een goede lokale staat van instandhouding. Er wordt dus gegarandeerd dat het nieuwe areaal aan natuurlijke habitat niet pas achteraf tot ontwikkeling word[t] gebracht, na het aantasten van het bestaande areaal. Daarnaast voorziet het voorliggende plan, niet alleen dat verordenend wordt vastgelegd dat de ontwikkeling van de voor zeehaven- en watergebonden bedrijven bestemde gebieden en de andere hiervoor vermelde gebieden waarin zich verspreid de hiervoor vermelde natuurwaarden bevinden, pas mogelijk wordt na de duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden – inrichting die erop gericht is een goede staat van instandhouding te bereiken voor de betrokken habitats en soorten in de betreffende SBZ's. Maar, bovendien is in […] de stedenbouwkundige voorschriften van de eerst vermelde gebieden voorzien dat de effectieve duurzame inrichting van de leefgebieden in de natuurkerngebieden moet blijken uit een beslissing van de Vlaamse Regering die voorafgaand het advies van de administratie bevoegd voor natuurbehoud (het Agentschap voor Natuur en Bos) moet inwinnen en dat die beslissing deel moet uitmaken van de aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de realisatie van de bestemming van het betrokken gebied. Dit, samen met het feit dat men voor elke vergunningsaanvraag ter realisatie van die haven- of andere bestemming, hoe dan ook nog zal moeten nagaan of het voorwerp ervan, afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor een SBZ, in welk geval men een passende beoordeling zal moeten maken van de gevolgen van de activiteit voor de betrokken SBZ, maakt dat het niet opgaat dat in het kader van art. 6, lid 3, geen rekening mag worden gehouden met de voorziene toekomstige ontwikkeling van een nieuw areaal van het betrokken habitattype. Het is immers, in voorliggend plan, niet zo dat de eventuele positieve gevolgen van het achteraf tot ontwikkeling brengen van een nieuwe habitat hoe dan ook slechts achteraf zichtbaar zouden worden. Wat betreft het voorliggende gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan wordt op juridisch bindende wijze gegarandeerd dat de duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden, met het oog op het proactief bereiken van een goede

lokale staat van instandhouding van de soorten en habitats waarvoor het SBZ is aangewezen een feit is alvorens een bestaand areaal van een habitat of van een leefgebied van een soort waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen, kan worden aangetast in een gebied voor zeehaven- of watergebonden bedrijven, in het gebied Logistiek park Waasland, in een gebied voor waterweginfrastructuur of in een gebied voor verkeers- en vervoersinfrastructuur. Dit wordt gegarandeerd enerzijds door de hiervoor vermelde stedenbouwkundige voorschriften en anderzijds door het gegeven dat op projectniveau elke vergunningsaanvraag voor een concrete activiteit ter ontwikkeling van één van voormelde gebieden onderworpen blijft aan een passende beoordeling conform artikel 36ter, § 3 en volgende, van het decreet van 21 oktober 1997, waarna een passende beoordeling moet worden opgemaakt, rekening houdende met de instandhoudingsdoelstellingen van die SBZ. Deze garantie op planniveau in de stedenbouwkundige voorschriften voor de voorafgaande duurzame inrichting van habitats en leefgebieden van soorten in de natuurkerngebieden, maakt dat op planniveau de beoordeling van de significantie van de potentiële aantasting van een bestaand areaal van een natuurlijke habitattype waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen, door de terreinen waarop het gelegen is te bestemmen als bijvoorbeeld gebied voor zeehavengebonden activiteiten, wel degelijk mag gebeuren in het licht van de natuurkerngebieden en de aldaar voorafgaand te realiseren goede lokale staat van instandhouding van dat habitattype of de soorten. Anders gesteld, er is zekerheid dat op het ogenblik dat de aantasting mogelijk wordt van een bestaand areaal in bijvoorbeeld een gebied voor zeehavengebonden activiteiten, de natuurkerngebieden, door de realisatie aldaar van natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten waarvoor de betrokken SBZ is aangewezen, al zijn gaan behoren tot de natuurlijke kenmerken van die SBZ. De natuurkerngebieden vormen op dat ogenblik zelfs het wezenlijke karakter van de natuurlijke kenmerken. Een latere aantasting van een areaal van een natuurlijke habitat in bijvoorbeeld een gebied voor zeehavengebonden activiteiten kan in het licht hiervan dan ook niet beoordeeld worden als betekenisvol. De bestemming van de natuurkerngebieden in het GRUP is dus zeker geen compenserende maatregel. Het is een instandhoudingsmaatregel in uitvoering van artikel 36ter, § 1, van het decreet Natuurbehoud, dat de omzetting is van art. 6, lid 1 van de Habitatrichtlijn, voor wat betreft de habitatrichtlijngebieden, en van art. 4, leden 1 en 2, van de Vogelrichtlijn, voor wat betreft de vogelrichtlijn. Bijgevolg mag het voorliggende plan vastgesteld worden met toepassing van art. 36ter, § 4, van het decreet Natuurbehoud omdat het plan geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken kan veroorzaken. De overheid die het vaststelt heeft door de in de stedenbouwkundige voorschriften ingebouwde garanties de zekerheid verkregen dat het plan geen effecten heeft die de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszones zullen aantasten. Zodoende is er geen reden om een beroep te doen op artikel 36ter, § 5, dat de omzetting is van artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn, en aan te tonen dat er voor het plan geen alternatieven zijn die minder schadelijk zijn voor de natuurlijke kenmerken van de SBZ, dat het plan om dwingende redenen van groot openbaar belang moet worden gerealiseerd en dat alle nodige

compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft."

8.4. Vastgesteld wordt dat de stedenbouwkundige voorschriften voor de gebieden L1 "Gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven", L3 "Gebied voor waterweginfrastructuur", L4 "Specifiek regionaal bedrijventerrein voor transport, distributie en logistiek - Logistiek park Waasland" en L6 "Gebied voor verkeers- en vervoersinfrastructuur" verordenende bepalingen betreffende de fasering bevatten. Meer in het bijzonder betreft het de artikelen L1.4.a. "Fasering Opgespoten MIDA's", L1.4.b. "Fasering Verrebroekse Plassen", L1.4.c. "Fasering Bayervlakte", L1.4.d. "Fasering Putten Weiden", L1.4.e. "Fasering Saeftinghezone", L3.2.a. "Fasering Verrebroekse Plassen", L3.2.b. "Fasering Saeftinghedok", L3.2.c. "Fasering Saeftinghedokmonding", L4.5. "Fasering logistiek park", L6.2a. "Fasering Putten Plas", L6.2.b. "Fasering Putten Weiden" en L6.2.c. "Fasering Saeftinghezone". Deze faseringsvoorschriften bepalen dat de ontwikkeling van het gebied, respectievelijk als havengebied, als waterweginfrastructuur, als logistiek park dan wel als verkeers- en vervoersinfrastructuur pas kan gebeuren na de inrichting van duurzaam leefgebied over het volledig, betrokken, natuurkerngebied, zoals voorzien in het MMHA en zoals nodig voor de instandhouding van de betrokken speciale beschermingszone. De geslaagde inrichting van het betrokken natuurkerngebied moet blijken uit een beslissing van de Vlaamse regering. Voorafgaand aan deze beslissing dient de Vlaamse regering het advies in te winnen van de administratie bevoegd voor het natuurbehoud. De beslissing van de Vlaamse regering over de inrichting van het betrokken natuurkerngebied dient deel uit te maken van een aanvraag voor het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor de realisatie van de bestemming van het gebied.

8.5. Volgens de verwerende partij maken de hiervoor vermelde stedenbouwkundige voorschriften geen compenserende maatregelen uit, maar betreft het instandhoudingsmaatregelen in toepassing van artikel 36*ter*, § 1, van het decreet Natuurbehoud, zodat het gewestelijk RUP mocht worden goedgekeurd overeenkomstig artikel 36*ter*, § 4, van het decreet Natuurbehoud. De verwerende partij meent dat de hiervoor vermelde stedenbouwkundige

voorschriften er voor zorgen dat er geen betekenisvolle aantasting ontstaat van de natuurlijke kenmerken van de betrokken speciale beschermingszones ten gevolge van het verdwijnen van de in randnummer 8.2 genoemde slikken, schorren en zilte weidegebied.

8.6. Gelet evenwel op het onder randnummer 3.24 vermelde antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie op de onder randnummer 3.22 vermelde prejudiciële vraag, kunnen de onder randnummer 8.4 vermelde stedenbouwkundige voorschriften geenszins als instandhoudingsmaatregelen worden beschouwd, nu een deel van het Natura-2000-gebied verloren gaat. Zij kunnen in voorkomend geval slechts als "compenserende maatregelen" in de zin van artikel 6, vierde lid, van de Habitatrichtlijn, worden aangemerkt, wanneer aan de daarin gestelde voorwaarden is voldaan.

8.7. Het besluit is dan ook dat de Vlaamse regering met het gewestelijk RUP de procedure en de toepassingsvoorwaarden vermeld in artikel 6, lid 4, van de Habitatrichtlijn en artikel 36*ter*, § 5, van het decreet Natuurbehoud heeft miskend.

8.8. Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

VI. Partiële vernietiging

Standpunt van de partijen

9.1. Wat het beroep van de eerste, tweede en derde verzoekende partij betreft, vraagt de verwerende partij in haar memorie van antwoord om een gebeurlijke vernietiging van het bestreden gewestelijk RUP te beperken tot het gebied, aangegeven in 's Raads arrest nr. 233.000 van 20 november 2015, "minstens tot deelplan 1". Ook voor wat het beroep van vijfde verzoeker betreft, vraagt zij een eventuele vernietiging te beperken tot dit laatste deelplan.

9.2. De verzoekers verzetten zich in hun memorie van wederantwoord tegen een beperkte vernietiging van het plan. Zij stellen dat dit aan de totale planeconomie afbreuk zou doen. Volgens hen moet de hele Saeftinghezone worden vernietigd, met inbegrip van het dok en het daar rond gelegen gebied voor zeehaven- en watergebonden bedrijven, die niet los van elkaar kunnen worden gezien.

9.3.1. In haar laatste memorie vraagt de verwerende partij om het westelijk deel van het '"Logistiek park Waasland', dat gesitueerd is ten noorden van de Expressweg Zeekust-Antwerpen, tussen 'de Verrebroekstraat – Havinkbeek – Paardenkerkhofstraat'", niet te vernietigen. Dit raakt aan de algemene economie van het gewestelijk RUP niet, en de verzoekers zullen toch "volledige genoegdoening" bekomen.

Zij staaft haar verzoek door er op te wijzen dat er "[i]n dit gebied [...] geen natuurwaarden [zijn] en [...] er geen natuurkoppeling [is] voorzien", dat het "faseringsvoorschrift L4.5 [...] voor deze zone niet [geldt]", dat "[d]e realisatie van dit specifieke gebied [bezig] is", dat de zone ook "[o]nder het gewestplan Sint-Niklaas-Lokeren [...] als 'transportzone' (T) [was] ingekleurd en deels (onderaan) als 'reservegebied voor bufferzone'". De bufferzone "was toen 150 meter vanaf de Expressweg" en de bouwvrije zone in het bestreden gewestelijk RUP "bedraagt 100 m vanaf de Expressweg".

9.3.2. Wat het tweede bestreden besluit betreft, wijst de verwerende partij erop dat de verzoekers met huidig beroep niet de definitieve vaststelling van de groengebieden bestrijden. Tegen dit laatste hebben zij reeds eerder een annulatieberoep ingesteld. Zij vraagt dan ook "uitdrukkelijk" om in voorkomende geval de vernietiging van de tweede bestreden beslissing "te beperken tot de gebieden die vervat zitten in het [gewestelijk] RUP vastgesteld bij besluit van 24 oktober 2014".

9.4. De tussenkomende partij doet in haar laatste memorie gelden dat "[d]e omvang van een gebeurlijke vernietiging, die ook betrekking zou

hebben op de voorlopige vaststelling, [...] voor wat betreft deze laatste [moet] beperkt worden tot de gebieden die vervat zitten in het [gewestelijk RUP] (vastgesteld bij besluit van 24 oktober 2014), minstens kan deze geen betrekking hebben op de Rechterscheldeoever noch op de gebieden die niet vervat zitten in het niet geschorste en niet ingetrokken deel van het [gewestelijk RUP] van 30 april 2013".

9.5. De verzoekers stellen in hun laatste memorie dat "er geen reden [is] om het 'Logistiek park Waasland' te handhaven en dus niet te vernietigen".

Beoordeling

10.1. In het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (randnummer 61) wordt overwogen dat "[o]m de aard van eventuele compenserende maatregelen te bepalen, de aantastingen van het betrokken gebied nauwkeurig moeten worden geïdentificeerd. De kennis van die gevolgen, in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen voor het betrokken gebied, is noodzakelijk voor de toepassing van artikel 6, lid 4, van [de Habitatrichtlijn], aangezien anders geen van de voorwaarden voor de toepassing van deze uitzonderingsregel kan worden getoetst".

Teneinde de impact van het bestreden gewestelijk RUP op de betrokken SBZ's te kunnen beoordelen en het geheel aan noodzakelijke samenhangende compensatiemaatregelen te kunnen nemen, moet het gewestelijk RUP in beginsel als een onsplitsbaar geheel worden aanzien.

10.2. Met de verwerende partij moet evenwel worden vastgesteld dat het westelijk deel van het Logistiek Park Waasland, dat zich niet in een SBZ bevindt, geen natuurwaarden bevat, en op planologisch vlak van het oostelijk deel van dit logistiek park en de rest van het gewestelijk RUP kan worden losgekoppeld zonder de algemene economie van dit plan te schenden, buiten een vernietiging van het bestreden gewestelijk RUP dient te worden gehouden. Dit laatste blijkt niet aan verzoekers' belang bij het beroep te raken.

10.3. Terecht werpen de verwerende en de tussenkomende partij ook op dat de vernietiging van de tweede bestreden beslissing moet worden beperkt. Een vernietiging van deze voorbereidende beslissing kan enkel worden aangenomen in zoverre zij met het beheersingsgebied van het met huidig beroep vernietigde definitief vastgestelde gewestelijk RUP samenvalt.

10.4. Aangezien het hierna vernietigde definitief vastgestelde gewestelijk RUP geen betrekking heeft op het Rechterscheldeoevergebied, kan de vernietiging van de bestreden beslissingen zich evenmin tot dit laatste gebied uitstrekken.

10.5. Besluit is dat een vernietiging dient beperkt te worden tot de eerste bestreden beslissing, met uitsluiting van het westelijk deel van het 'Logistiek park Waasland', gelegen te Beveren tussen de expressweg Kust-Antwerpen (N49), de Verrebroekstraat, Havinkbeek en Paardenkerkhofstraat, en tot de tweede bestreden beslissing, in zoverre deze met het beheersingsgebied van de met huidig beroep deels vernietigde eerste bestreden beslissing samenvalt.

VII. De kosten

11.1. De verzoekers vragen in hun laatste memorie "de maximale rechtsplegingsvergoeding van 1.400,00 euro", gelet op de complexiteit van de zaak waarbij ook het Hof van Justitie van de Europese Unie diende te worden geïnterpelleerd, "verhoogd met 2 keer 20%, dus 40%, omwille van de verzoeken tot schorsing die werden ingediend".

11.2. Er is te dezen grond om met toepassing van artikel 30/1, § 1, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State aan de verzoekers een rechtsplegingsvergoeding toe te kennen, nu zij als in het gelijk gestelde partijen dienen te worden beschouwd.

Luidens artikel 67, § 1, eerste lid, van het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 bedraagt het basisbedrag van de rechtsplegingsvergoeding 700 euro, het minimumbedrag 140 euro en het maximumbedrag 1.400 euro.

11.3. Wat de begroting van de omvang van de rechtsplegingsvergoeding betreft, bepaalt artikel 30/1, § 2, eerste lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State:

> "§ 2. De afdeling bestuursrechtspraak kan, bij met bijzondere redenen omklede beslissing, de vergoeding verlagen of verhogen, zonder echter de door de Koning voorziene maximale en minimale bedragen te overschrijden. In haar beoordeling houdt ze rekening met:
> 1° de financiële draagkracht van de in het ongelijk gestelde partij, om het bedrag van de vergoeding te verlagen;
> 2° de complexiteit van de zaak;
> 3° de kennelijk onredelijke aard van de situatie."

11.4. Gelet op de complexiteit van de zaak, waarop *in casu* inderdaad de procedure tot prejudiciële vraagstelling aan het Hof van Justitie van de Europese Unie inderdaad mag worden betrokken, doch evenzeer de afhandeling van deze procedure zonder conclusie van de advocaat-generaal, komt de Raad van State de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding van 1.050 euro aan de verzoekers, te verhogen met 40 % voor de schorsingsvorderingen, als gepast voor.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt :

1) het besluit van de Vlaamse regering van 24 oktober 2014 in zoverre dit het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever' definitief vaststelt, met uitsluiting van het westelijk deel van het 'Logistiek park Waasland', gelegen te Beveren tussen de expressweg Kust-Antwerpen (N49), de Verrebroekstraat, Havinkbeek en Paardenkerkhofstraat, en,

2) het besluit van de Vlaamse regering van 27 april 2012 'houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk

uitvoeringsplan Afbakening zeehavengebied Antwerpen', in zoverre dit betrekking heeft op het beheersingsgebied van het deels vernietigde definitief vastgestelde gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen, havenontwikkeling Linkeroever', dus met uitsluiting van het westelijk deel van het 'Logistiek park Waasland'.

De Raad van State verwerpt het beroep voor het overige.

2. Dit arrest dient te worden bekendgemaakt op dezelfde wijze als de gedeeltelijk vernietigde besluiten.

3. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van de vorderingen tot schorsing en het beroep tot nietigverklaring, begroot op een rolrecht van 2200 euro en op een rechtsplegingsvergoeding van 1470 euro die verschuldigd is aan de verzoekende partijen.

De tussenkomende partij wordt verwezen in de kosten van de tussenkomst, begroot op 150 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van twintig december 2016, door de Raad van State, Xe kamer, samengesteld uit:

Johan Lust,	kamervoorzitter,
Pierre Lefranc,	staatsraad,
Stephan De Taeye,	staatsraad,

bijgestaan door

Astrid Truyens,	griffier.

De griffier **De voorzitter**

Astrid Truyens **Johan Lust**